

„Nova zelena politika“ - antropološka analiza urbanog zelenila grada Zadra

Bašić, Zrinka

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:162:253968>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-01-30**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

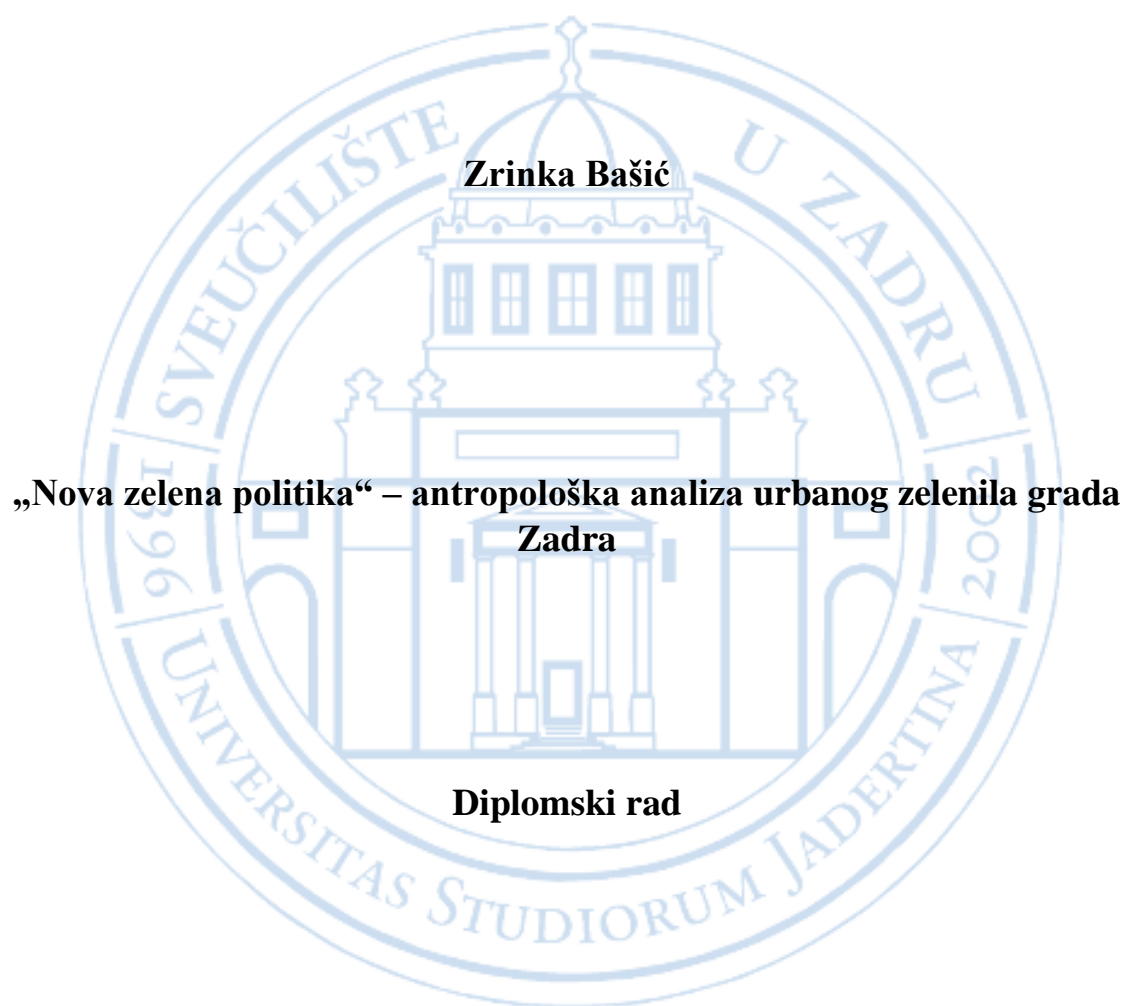
[University of Zadar Institutional Repository of evaluation works](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za etnologiju i antropologiju

Diplomski sveučilišni studij etnologije i antropologije (dvopredmetni)

Zrinka Bašić

**„Nova zelena politika“ – antropološka analiza urbanog zelenila grada
Zadra**

Diplomski rad

Zadar, 2022.

Sveučilište u Zadru

Odjel za etnologiju i antropologiju

Diplomski sveučilišni studij etnologije i antropologije (dvopredmetni)

„Nova zelena politika“ – antropološka analiza urbanog zelenila grada
Zadra

Student/ica:

Zrinka Bašić

Mentor/ica:

Izv. prof. dr. sc. Mario Katić

Zadar, 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Zrinka Bašić**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom „**Nova zelena politika**“ – antropološka analiza urbanog zelenila grada Zadra rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Nijedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 27. listopada 2022.

Sadržaj

Uvod	1
0.1. Urbane zelene površine	1
0.2. Pregled poglavlja	3
1. Metodologija istraživanja i teorijski okvir	4
2. Urbano zelenilo i zelene politke	9
2.1. Razvoj urbanog zelenila u Zadru	9
2.2. Zelene politike u RH i oblikovanje „nove zelene politike“	11
3. Analiza medijskog diskursa	15
3.1. „Nova zelena politika“	15
3.2. „Druga strana zelenila“	20
3.3. Zaključak poglavlja: urbano zelenilo između ekologije i ekonomije	23
Zaključak	27
Literatura	29
Prilozi	31
Prilog 1. Medijski sadržaj	31

Sažetak

„Nova zelena politika“ – antropološka analiza urbanog zelenila grada Zadra

Ovaj rad se bavi istraživanjem urbanog zelenila u gradu Zadru kroz analizu medijskog diskursa. Cilj istraživanja je razumijevanje lokalnog medijskog diskursa o javnim zelenim površinama te detektiranje vrijednosti i značenja površina koje se generiraju unutar tog diskursa, kao i mehanizme diskursa koji to omogućavaju. Kao jedan od najdominantnijih mehanizama ispostavlja se "nova zelena politika" lokalne vlasti koju medijski diskurs reproducira te ona čini središte istraživanja, ali i interpretacije. Kako bi što dublje razumjeli na koji način nova lokalna politika utječe na oblikovanje vrijednosti zelenih prostora, ali i same fizičke prostore kao teorijski okvir poslužio je pristup prostoru kao prostoru natjecanja u kojem prostorne politike imaju velik/odlučujući utjecaj.

Ključne riječi: javno urbano zelenilo, medijski diskurs, grad Zadar, vrijednosti, „nova zelena politika“

Summary

“New Green Policy” – An Anthropological Analysis of Urban Greenery in City of Zadar

This paper deals with the research of urban greenery in the city of Zadar through the analysis of media discourse. The goal of the research is to understand the local media discourse on public green spaces and to detect the value and meaning of the spaces that are generated within that discourse, as well as the discourse mechanisms that make this possible. One of the most dominant mechanisms is the "new green policy" of the local government, which the media discourse reproduces and which forms the centre of research, but also of interpretation. In order to understand as deeply as possible how the new local policy influences the shaping of the value of green spaces, but also the physical spaces themselves, an approach to space as a space of competition in which spatial policies have a large/decisive influence will serve as a theoretical framework.

Keywords: public urban greenery, media discourse, city of Zadar, values, “new green politics”

UVOD

0.1. Urbane zelene površine

Urbane zelene površine se mogu definirati kao otvorene javne i privatne površine u urbanim sredinama koje su prekrivene vegetacijom te su direktno ili indirektno dostupne urbanom stanovništvu (Šiljeg et al. 2018: 487). Navedena definicija u stvarnosti može obuhvatiti širok spektar različitih površina, od velikog javnog parka ili gradske šume do privatnog povrtnjaka ili cvjetnjaka bake u susjedstvu. S obzirom na širok obuhvat pojma urbano zelenilo i da me unutar istog ponajviše zanimaju specifičnosti urbanog zelenila javnog karaktera, on će se u radu koristiti u ovom užem smislu, javnog zelenila, odnosno javnih zelenih površina. Međutim ni ova kategorija, javne zelene površine, ne obuhvaćaju ništa manje nego čitav niz površina i prostora kao što su parkovi, perivoji, drvoredi, šume, živice, cvjetnjaci, travnjaci, dječja igrališta, javni sportski i rekreacijski prostori, zelene površine uz ceste i ulice, pješačke i zelene površine unutar groblja, skupine ili pojedinačna stabla.¹

Urbano zelenilo posljednjih je desetljeća, a posebice od 2010. sve više zastupljeno u mnogim diskursima pa tako i medijskom. Uslijed promjena u shvaćanju okoliša, njegove važnosti za kvalitetan život te promjena u idealima stanovanja, posebice urbanog, koji su nerijetko posljedica diskursa o klimatskim promjenama i ekološkoj krizi, tema zelenila, a posebice onog javnog urbanog zelenila dobila je zamah. Često se stoga u medijima govori o njegovim pozitivnim učincima i vrijednostima. Naglašavaju ih i izražavaju putem medija razni stručnjaci i znanstvenici, razne ustanove i institucije, političari, udruge, pojedinci i sami stanovnici.

Urbano zelenilo prema njima doprinosi fizičkom i mentalnom zdravlju stanovnika tako što omogućava rekreaciju na otvorenom/u prirodi, smanjuje osjećaj usamljenosti, doprinosi interakciji te povezuje različite društvene skupine; ima pozitivan utjecaj na kvalitetu zraka, temperature i ublažavanje posljedica klimatskih promjena, općenito doprinosi boljoj kvaliteti života stanovnika i javnom zdravlju te zdravlju okoliša; ima pozitivne gospodarske učinke ako se čuva i ulaže u njega te vizualno privlačan izgled. Urbanom zelenilu u ovim slučajevima pridaju se razne vrijednosti, zdravstvene, ekonomske, socijalne, ekološke, estetske, i mnoge druge.²

¹ <https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/ODLUKA%20o%20komunalnom%20redu.pdf>

² Prilog 1.

Uočavanjem ovih poveznica, urbano zelenilo, vrijednosti (ekološke, zdravstvene, estetske, gospodarske, itd.) i mediji, cilj istraživanja mi je postao razumijevanje lokalnog medijskog diskursa javnih zelenih površina te detektiranje vrijednosti i značenja površina koje se generiraju unutar tog diskursa, kao i mehanizme diskursa koji to omogućavaju.

Polazim od hipoteze da su zelene površine ring u koji svaka strana upisuje svoje vrijednosti te se bori za njih i njihovu korist, a medijski diskurs kao javni diskurs predočava taj ring na sebi svojstven način. Unutar ringa i medijskog diskursa kao dominantan čimbenik ističe se „nova zelena politika“ i vrijednosti koje podržava.

Sintagma „nova zelena politika“ ponajviše se odnosi na novu lokalnu politiku zelenog planiranja i upravljanja gradom Zadrom i na vrijednosti koje ona pridaje urbanom zelenilu. Utjecaj ovakvih politika i diskursa, odražava se na cjelokupni život i javnost te zauzima mjesto u raznim diskursima, osim legislativnog, npr. u političkom, znanstvenom, svakodnevnom, medijskom. Naime, legislativni i politički diskurs neizostavno su povezani te (u određenoj mjeri) odražavaju jedan drugog najčešće podržavajući vlastite stavove u onom drugom; znanstveni je diskurs preko raznih disciplina (npr. socijalne ekologije, urbane antropologije, urbanizma, itd.) zatrpan analizama zelenih politika, problema, rješenja, akcija, itd. Nadalje, u svakodnevici je prisutan diskurs zelenih politika i zeleni/ekološki diskurs uopće. Vidljiv je u raznim procesima u društvu i okolišu, praksama i ponašanjima stanovnika, mišljenjima, izjavama, itd. koja su odraz zakonodavnih odredbi i propisa, političkih i ideoloških stavova, znanstvenih dostignuća i savjeta, i dr. Medijski diskurs koji za cilj ima informirati javnost reproducira sve navedene, i mnoge druge diskurse od „javne važnosti“.

Stoga se analiza i interpretacija diskursa odvijaju kroz prizmu „nove zelene politike“ i njezinih vrijednosti te njezine implementacije, tj. usvajanja i primjene u Zadru, pri čemu se pitam kako se ove politike i propisi odražavaju na javne zelene površine u Zadru? Kakav se diskurs oblikuje, ali i što on oblikuje i što promovira? Kakve procese pokreće? Kakve akcije i reakcije, a da se odnose na javno urbano zelenilo?

Kako bi došla do odgovora na pitanja analiza i interpretacija će se temeljiti na teorijskom pristupu prostornim politikama i planiranju te prostornom natjecanju kako ih shvaćaju Low i Zuniga (2000). Urbani prostor shvaćaju kao prostor koji otvara priliku za prostorno natjecanje u kojem se svaki subjekt natječe za kontrolu nad resursima (materijalnim i simboličkim), a veliku ulogu u tom natjecanju imaju prostorne politike koje češće služe interesima političkih i drugih elita, a rjeđe interesima stanovnika.

0.1. Pregled poglavlja

Rad se sastoji od tri glavna dijela/poglavlja.

Prvi dio rada obuhvaća metodološki i teorijski okvir u kojem potpunije pojašnjavam metodologiju rada te način na koji sam došla do problema i cilja istraživanja, kako pristupam istraživanju vrijednosti u medijskom diskursu, te analizi istih. Poblize definiram diskurs i analizu medijskog diskursa te način na koji sam je vršila te teorijske okvire koje sam koristila. Definiram teorijski okvir interpretacije i analize koji se temelji na shvaćanju urbanih prostora kao otvorenih za razne aktere i procese, posebice za prostorne politike i prostorna natjecanja koja teže kontroli prostora, javnog urbanog zelenog prostora (Low i Zuniga 2003).

U drugom dijelu rada bavim se povijesnim razvojem urbanog zelenila u gradu Zadru i njegovim urbanim razvojem, s koji je neminovno povezan. Dajem povijesni pregled nastanka i razvoja urbanog zelenila u gradu od kraja 19./početka 20. stoljeća do danas pri čemu se osvrćem na neke važne periode, procese i događaje koji su utjecali na njih (političke, gospodarske, estetske, urbanističke i dr.). U nastavku ovog poglavlja, u posebnom dijelu, bavim se zelenim politikama u Republici Hrvatskoj, njihovih začetkom i razvojem te čimbenicima koji su utjecali na njih, svjetskim/globalnim, europskim, državnim, lokalnim.

U trećem dijelu donosim interpretaciju i analizu medijskog diskursa čiju okosnicu čini „nova zelena politika“ grada Zadra i vrijednosti urbanog zelenila koje reproducira. Prikazat ću njezine ideje i ideale, ciljeve, planove i projekte, analizirat ću njezine poruke koja će se u svojoj interpretaciji uvelike koristiti „novu zelenu politiku“ i načine njezine primjene u RH, a posebice Zadru. Pokazat ću kakva je njezina primjena u prostoru te kako se odražava na javno urbano zelenilo. Zatim ću analizirati drugu stranu diskursa o zelenilu i problemima koji izviru iz tih vrijednosti koji oni oblikuju i potvrđuju kroz medijski diskurs.

U dijelu Prilozi na kraju rada pod naslovom Prilog 1. Medijski sadržaj dan je prikaz probranog medijskog sadržaja koji sam istraživala unutar jedne godine, a koji služi za cjelovitije i jasnije shvaćanje lokalnog medijskog diskursa o javnom urbanom zelenilu u Zadru te ujedno predstavlja glavnu referentnu točku u sekciji analize medijskog diskursa.

1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA I TEORIJSKI OKVIR

Problem i cilj istraživanja otvorili su mi se uslijed sistematskog praćenja lokalnih online portala i njihovih izvještaja na temu (javnih) zelenih površina. Naime, prethodno ovom praćenju/istraživanju zelenih površina bavila sam temom odnosa stanovnika grada Zadra i zelenih površina te određenim slikama koje su oblikovane o urbanom zelenilu kod istih i na koji način.³ Shvativši da su na neke od tih odnosa i slika utjecali mediji, odlučila sam se pozabaviti praćenjem medijskog diskursa kako bi bolje razumjela kako dolazi do toga. Međutim, uslijed istraživanja odmakla sam se od te ideje jer mi se uvidom u velike količine članaka koji izvještavaju o urbanom zelenilu u smislu njegova korištenja i iskorištavanja od raznih aktera te pozitivne učinke navedenog otvorio put istraživanja raznolikih vrijednosti zelenih površina grada Zadra koji se takvim napisima reproduciraju u medijskom diskursu. Na odluku o promjeni fokusa istraživanja uvelike je utjecala i pojava „nove zelene politike“ Grada Zadra i njezine implementacije u 2021. godini. Unutar toga me zanimalo kakve sve vrijednosti naglašava ta politika te u kakvom je odnosu s drugim vrijednostima koje se reproduciraju unutar medijskog diskursa. Naime, mediji kao instrumenti informiranja javnosti imaju važnu ulogu u širenju ideja ljudskih vrijednosti (Hazea et al, 2014: 167).

Prije nego što sam promijenila fokus, par mjeseci pratila sam medijske izvještaje (televizijske, novinske i online) na lokalnoj, ali i državnoj razini koji su izvještavali na temu urbanog zelenila, međutim, promjenom fokusa ograničila sam istraživanje na lokalne online portale jer su se pokazali kao izvor širokog spektra aktualnih informacija na temu te su ujedno i široko dostupni. Istraživanje medijskog diskursa o vrijednostima javnog urbanog zelenila trajalo je godinu dana, od ožujka 2021. do ožujka 2022. godine, a uključivalo je medijske izvještaje (ponajviše članke, fotogalerije te u nešto manjoj mjeri video reportaže) četiri lokalna online portala, 057zadar, eZadar, antena Zadra te zadarski.hr. U to vrijeme skupila sam korpus od nekoliko stotina medijskih izvještaja koji je u nešto užoj verziji činio istraživani diskurs.

Definiramo li diskurs kao skup izjava, tj. tekstova, ali i skup praksi koje tvore jezik kojim pričamo o nekoj temi i koji konstruira temu na određen način, te producira određeno znanje o istoj, shvaćamo diskurs kao ono što ne reflektira stvarnost (teme), već ju sustavno konstituira u specifičnom kontekstu. Diskurs je stoga produkt koji reflektira određen svjetonazor i (hijerarhiju) vrijednosti. Diskursi se ne odvijaju u izolaciji, već u diskurzivnim formacijama, tj.

³Istraživanja zelenih površina tijekom studijske godine 2019/2022 koja su rezultirala seminarskim radom „Živjeti sa zelenim površinama“ u sklopu izbornog kolegija Urbana antropologija te radom „Četiri slike zelenih površina“ u sklopu obveznog kolegija Obrati u antropologiji.

u sustavnom djelovanju više diskursa koji tvore skup znanja koji djeluju zajedno kako bi konstruirali specifičnu stvarnost (nekog objekta, teme) na poseban način i ujedno limitirali ostale na načine na koje bi se stvarnost mogla konstruirati (Lidchi 1997:185-187).

Prema tome, medijski diskurs možemo pobliže definirati kao skup interakcijskih praksi (pisanih, govornih, slikovnih) koje se odvijaju na nekoj od platformi za emitiranje, a orijentirane su neprisutnom čitatelju, slušatelju, gledatelju koji često ne mogu davati spontane i/ili trenutne odgovore, osim ako nije riječ o nekim novim medijima (O'Keeffe 2011: 441). Medijski diskurs je proizveden i evidentiran, on je javan, ali i institucionaliziran te se okreće širokoj publici kako bi ju izvještavao o aktualnim temama širokog spektra ljudskog postojanja i djelovanja. Izvještavaju o događajima, procesima i akterima koji čine i/ili oblikuju našu stvarnost i svijet oko nas. Mediji osim što izvještavaju javnost, oblikuju i prenose izjave raznih pojedinaca, skupina i organizacija iz te javnosti, odnosno različite svjetonazore, ideje, i vrijednosti, tj. diskurse (politički, javni, znanstveni, itd.). Kada u to uključimo medijski diskurs o javnim prostorima kao što su zelene površine i istraživanja vrijednosti unutra istog kompleksnost teme i njezine analize se umnožava.

Analiza medijskog diskursa za cilj ima detektirati i razumjeti dijelove i mehanizme diskursa koji oblikuju i podržavaju određenu percepciju/e stvarnosti. Ti mehanizmi mogu biti epistemologija/znanje određenog vremenskog perioda, tvrdnje i iskazi, prakse (ibid.: 441). Analiza medijskog diskursa u ovom radu ima za cilj otkrivanje vrijednosti urbanog zelenila Zadra koje se generiraju u medijskom diskursu te razumijevanje mehanizama koji ih oblikuju.

Prateći navedene medije u godini dana „kroz ruke“ mi je prošlo nekoliko stotina medijskih izvještaja raznih formata i sadržaja koji su mi ponudili širu sliku urbanog razvoja Zadra i urbanog zelenila unutar toga. Širina je bila nužna, jer se vrijednosti u diskursu mogu nalaziti izravno, biti vidljive i eksplicitne, ali mogu biti implicitne, neizravne, suptilne (Hazaeva 2014: 168). Stoga se analiza diskursa ne vrši samo na razini teksta, odnosno fraza, rečenica ili ulomaka, već i na nadtekstualnoj, intertekstualnoj i kontekstualnoj razini. Naime, ovakva analiza otvara put boljem razumijevanju kompleksne složenosti medijskog diskursa i drugih diskursa u oblikovanju vrijednosti urbanog zelenila.

Nadalje, prilikom iščitavanja i analize uočila sam izrazitu povezanost izražavanja određenih načina korištenja i iskorištavanja urbanog zelenila i pozitivnih učinaka koji dolaze uz to s oblikovanjem određenih vrijednosti u medijskom diskursu. Stoga sam vrijednosti u daljnjoj analizi odlučila promatrati u Selznickovom smislu onog što je „vrijedno imati, raditi i biti“

(Kivle i Espedal 2022: 177). Ovo gledište se činilo dovoljno širokim da inkorporira spektar praksi i vrijednosti povezanih s istima koje su reproducirane u lokalnom medijskom diskursu.

Način promišljanja i analize diskursa u ovom istraživanju potaknulo je više radova. Jedan od njih je rad Abduljalil Hazaea et al. (2014) koji istražuje širenje vrijednosti putem medijskog diskursa analizirajući obrazovne tekstove u medijima. Rad izražava važnost medija u širenju vrijednosti te iskazuje bitnost istraživanja vrijednosti na intertekstualnoj i kontekstualnoj razini.

Sljedeći je rad Kivle i Espedala (2022) koji promišlja o identifikaciji vrijednosti kroz analizu diskursa pri čemu izlažu različite pristupe samoj analizi. Tri pristupa analizi diskursa koja pojašnjavaju su strukturalno-semantička analiza, kritička analiza diskursa i diskurzivna psihologija. Strukturalno-semantička analiza se temelji na mišljenju da je pisani i/ili govorni jezik ispunjen označiteljima. To su apstraktne ili konkretne središnje riječi, pojmovi i simboli. Povezani s drugim riječima i pojmovima oni čine obrasce i strukture u koje su postavljene vrijednosti. Unutar toga možemo pronaći obrasce vrijednosti, ali i obrasce anti-vrijednosti (ibid.: 178, 182). Nadalje, autori pojašnjavaju kritičku analizu diskursa kao pristup koji naglašava kako se dominantne vrijednosti snažno izvode kroz/putem jezika i tekstova pri čemu za cilj ima otkrivanje struktura moći i društvenih odnosa u jeziku. Ova je analiza tripartitna te obuhvaćanja tri razine; tekst, diskurzivnu praksu i društvenu praksu (ibid.: 179, 182). Posljednji pristup koji pojašnjavaju je diskurzivna psihologija koja istražuje kako su individualne vrijednosti izražene u tekstu i govoru te na koji način one sudjeluju u diskursu, na koji način pregovaraju s njim i kako ga promiču (ibid.: 179, 183). S obzirom na to da sam pri istraživanju uočila izražavanje vrijednosti na svim navedenim razinama i načinima, tj. na onom pojmovnom, rečeničnom, simboličnom, intertekstualnom; individualnoj razini i institucionalnoj, odlučila sam pri analizi zadirati u svaki od pristupa po potrebi, detektirajući pojmove, izraze, simbole, tj. označitelje te strukture moći i emocije koji oblikuju i osnažuju određene vrijednosti.

Također, velik su utjecaj na interpretaciju i analizu imali radovi koji se bave ekologijom urbanog zelenila. Pa tako Simon (2016) istražuje kako su se uopće održivost i zeleni diskurs unutar urbanog planiranja izdigli, evoluirali i primjenjivali u raznim društveno-prostornim kontekstima, kakav međusoban utjecaj imaju urbano planiranje i profit te zdravlje. Naime, autor navodi kako se 1980-ih godina počinje razmišljati o održivom planiranju i razvoju gradova te razvoju urbanog zelenila unutar toga, te vezano uz to i o dobrobiti zdravlja stanovništva koje je povezano sa zdravljem okoliša (ibid.: 61-63). Istraživanje urbanog razvoja Zadra te razvoja javnih zelenih prostora i zelenih politika u RH i Zadru činilo se temeljnim za shvaćanje kako je

došlo do suvremene lokalne i globalne situacije, koje su politike, stavovi i procesi utjecali na to te kako se odražava na javno urbano zelenilo Zadra i medijski diskurs o njemu, a posebice „novu zelenu politiku“.

Okretanje urbanom planiranju te politikama otvorilo mi je put ka teorijskom i interpretacijskom kontekstu cjelokupne medijske građe koji se temelji na pristupu prostoru, posebice pristupu prostornom natjecanju i prostornim politikama kako ih shvaćaju Low i Zuniga (2003). Autorice navode kako „Urbani okoliši pružaju česte prilike za prostorno natjecanje zbog svojih kompleksnih struktura i diferenciranih socijalnih subjekata koji su u dogovoru, ali se i natječu za kontrolu nad materijalnim i simboličkim resursima“ (ibid.: 19).

Zelene površine kao javne urbane površine pružaju takve prilike gotovo svakodnevno i svakom. One su svojevrsan ring u kojem se svatko (pojedinci, udruženja, organizacije, vlasti) može boriti i bori se za blagodati/koristi zelenih površina. Ova je borba u istraživanom medijskom diskursu vidljiva kao svojevrsna borba (za) vrijednosti.

U prostornom natjecanju, u slučaju ovog istraživanja - borbi za zelene površine, veliku ulogu imaju i prostorne politike. Naime, propisi, odluke, prostorna planiranja, projektiranja i izgradnja grada su procesi društvene proizvodnje⁴ odgovorni za oblikovanje urbanog okoliša, kodiranje tog okoliša namjerama i težnjama te upotrebama i značenjima koja su često i sama sporno proizvedena. Političke elite i drugi profesionalci pregovaraju o budućim slikama grada, ali te slike su rijetko konzistentne s dnevnim prostornim potrebama i iskustvima urbanih stanovnika. To se događa jer „prijedlozi urbanističkog planiranja i razvojni planovi za transformaciju urbanog krajolika tipično služe interesima političkih elita i novčanim interesima“, a ne stanovnicima. Stoga, kako je grad kao mjesto predviđen za produkciju vrijednosti – simboličke i monetarne, dijelovi grada koji su dugo ignorirani i zanemarivani često postanu atraktivne mete upravo takvih i sličnih projekata, a njihove zemljišne vrijednosti ih čine zrelima za eksploataciju i razvoj u ostvarenju urbane vizije (Low i Zuniga 2003: 20-21). Vizije koja često uništava središta društvenog života, briše kulturna značenja, a nerijetko ograničava lokalne participativne prakse (Low 2014: 34). Ovako usmjerene intervencije koje fizički oblikuju urbani krajolik privlače opoziciju jer reproduciraju ključne simboličke oblike koji upućuju na duboke i još uvijek neriješene ili nerazrješive sukobe među društvenim akterima i kolektivitetima (Low i Zuniga 2003: 21).

⁴ Procesu društvene proizvodnje su procesi koji su odgovorni za materijalno stvaranje prostora, a kombiniraju društvene, ekonomske, ideološke i tehnološke faktore (Low i Zuniga 2003: 20).

Prvi korak prema razumijevaju zelenih površina kao ringa u kojem „nova zelena politika“ ima dominaciju jest razumijevanje razvoja zelenih površina te razvoja zelenih politika općenito i „nove zelene politike“ posebice.

2. URBANO ZELENILLO I ZELENE POLITIKE

2.1. Razvoj urbanog zelenila u Zadru

Premda je Zadar grad star dvije tisuće godina, on je svoj prvi poznati javni urbani park dobio 1829. godine. A čim se otvorio, na jednom od bastiona zidina, Gradski perivoj postao je središte društvenog života. Ova se promjena zbila zbog promjene vlasti na području Zadra krajem 18./početkom 19. stoljeća kada dolazi u sastav Habsburške monarhije. Naime, Habsburška monarhija donijela je, prema njihovim shvaćanjima, napredna razumijevanja i prakse u grad, između ostalog, i svijest o važnosti zelenih prostora u gradovima, a svoju su tradiciju parkovne arhitekture utkali u prostor grada. Izgradnja parkova se nastavila na zidinama i unutar grada. Međutim, promjena koja je otvorila prostor urbanom razvoju Zadra i razvoju urbanog zelenila u sklopu toga zbila se nekoliko desetljeća kasnije, 1865. godine, kada je grad, kao i mnogi drugi europski devetnaestostoljetni gradovi, izgubio svoje zidine i počeo se otvarati. Habsburške su vlasti, kao i privatni pokrovitelji, nastavili uređivati urbane parkove na kopnenom dijelu (Arbutina 2002: 14-15, Petricioli 2011: 15, 39-41, Stagličić 2013: 197). U to doba gradovi sve više prodiru u zelene površine izvan nekadašnjih zidina, te se njihovim širenjem oblikuje još čvršća distinkcija između prirode i grada, ali i potrebe za prirodom u gradu, pa stoga i urbanim parkovima (Hrdalo et al 2015).

Otvaranjem Zadra prema kopnu i moru područje ne koje se širio bilo je sve veće. U naredim desetljećima od širenja na područja najbliža Poluotoku (Voštarnica, Relja, Jazine, Kolovare) dogodilo se da je grad inkorporirao sve udaljenija područja (Stanovi, Bili Brig, Plovanija, Diklo). Prostorno širenje Zadra u naredna tri stoljeća od početka njegova širenja uvelike je oblikovano politikom i ideološkom estetikom raznih vlasti. Nakon „zeleno osviještene“ austrijske vlasti, dolazi talijanska vlast koja u duhu fašističke ideologije izgrađuje grad u lažnom monumentalnom stilu⁵ želeći od njega napraviti krupan industrijski centar pridajući pri tome malo važnosti zelenom segmentu grada, često smanjujući postojeće prostore (Arbutina 2002: 15-17, Kisić i Mlikota 2017: 40). Tako je bilo i za vrijeme komunističke vlasti koja je zalučena estetikom modernizma⁶ i komunističkom ideologijom u želji za stvaranjem nečeg novog

⁵ Građevina koje odaju lažan dojam monumentalnosti, veličine, grandioznosti; najčešće se to čini izgrađujući (često lažnu) veliku i upadljivu vanjštinu, najčešće pročelje.

⁶ „Odnosi se na arhitektonsko i urbanističko stvaralaštvo prve polovice XX. st. koje je odbacilo historicizam i secesiju te se u teoriji i praksi priklonilo načelima funkcionalizma, konstruktivizma i niza usporednih umjetničkih smjerova. (...) U Izgradnji se primjenjuju novi industrijski materijali, lijevano željezo, beton, staklo. Na razvoj novoga pristupa arhitektonskom stvaralaštvu početkom XX. st. utjecali su avangardni umjetnički smjerovi i

lišenog težine vremena oblikovala grad razbacanih naselja i blokova zgrada bez pretjeranog plana i reda. Naime, bez obzira na velik trud u osmišljavanju i planiranju pojedinih blokova zgrada, ulica i naselja, većina ih je građena žurno i bez pretjeranog plana s nepostojećim arhitektonskim i urbanističkim principima jer se stvorila potreba za naglim povećanjem broja stambenih jedinica zbog većeg dotoka ljudi u grad uslijed obnove industrije i drugih djelatnosti. Grad se tako sastojao od međusobno nepovezanih i razbacanih dijelova koji ne čine funkcionalnu cjelinu (Galjer i Galić 2017: 324-325). U ovo doba podiglo se nešto zelenih površina, parkova, perivoja, aleja, najviše u užem dijelu centra grada, te uzduž zapadne obale grada i velikih prometnica, dok su udaljeniji dijelovi grada izostavljeni i zapostavljeni. Magaš nam donosi statističke podatke o rastu zelenila po glavi stanovnika u odnosu na rast površine grada i stanovnika u razdoblju od 1945. do 1991. te zaključuje kako rast zelenila zaostaje za prostornim rastom i rastom stanovništva. Štoviše zelenih površina ima malo po bilo kakvim standardima. Nedostaje ih i na frekventno posjećenim mjestima i punktovima kao što su bolnice, zgrade uprave i drugih javnih službi. Ali i u stambenim četvrtima. Osim toga, kao jedan od čimbenika smanjenja zelenih površina navodi i neplansku gradnju, koja je velik problem jer zadire i u one rubne zelene pojase grada te ih narušava otpadom i uništava izgradnjom. Magaš se dotiče brige i održavanje javnih zelenih površina od strane javnih službi te ih ocjenjuje nedostatnim, kako po kvalitativnim tako i po kvantitativnim mjerilima (Magaš 2007: 46-47).

Zadar je uslijed neplanske izgradnje izgubio mogućnost kvalitetnog i strateškog širenja te je, kao i drugi hrvatski obalni gradovi (Dubrovnik, Split, Šibenik, Rijeka, Pula) i općenito obalna zona Hrvatske, posebice od ranih 2000-ih pod golemim razvojnim pritiskom. Naime, okrećući se turizmu kao primarnoj grani gospodarstva, nastavlja se brzo i neplansko urbano širenje u zeleni prostor pri čemu je najzamjetnija izgradnja turističkih i stambenih jedinica i ugostiteljskih objekata koji su često bez zelenih sadržaja (Hrdalo et al. 2015). Ova se praksa nastavlja i sljedeća dva desetljeća do 21. stoljeća kada su RH i Zadar sve usredotočeniji na turizam i otvoreniji Zapadu.

S obzirom na sve gore navedeno te činjenicu da Zadar nije dobio nove zelene površine od kasnih 1990-ih, tj. ranih 2000-ih (Petricioli 2011), može začuditi informacija kako Zadar ima 114 m² javnih zelenih površina po stanovniku (Šiljeg et al. 2018: 492). Čak i više (340m²), ako ubrojimo sve zelene površine (zapuštene i agrikulturne). Šiljeg et al. (2018: 490) navode kako je evidentno da su zelene površine prostorno dominantno u odnosu na izgrađeni okoliš te su

skupine (futurizam, kubizam, ekspresionizam, purizam, De Stijl).“
<https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=41459>

one u odnosu 2,3:1. Međutim, one nisu jednakomjerno raspoređene unutar administrativnih granica grada Zadra. Upravo su administrativne granice grada koje uključuju i velike nerazvijene i zapuštene prostore (posebice na sjeveru i sjeverozapadu koje čine velikim dijelom šikare i agrikulturna područja) te koje oblikuju djelomično lažnu sliku Zadra kao zelenog grada. Naime, takvi „zeleni“ prostori koji su uključeni u granice grada percipirane su od većine stanovnika kao nefunkcionalni dijelovi grada koji ne služe ni gradu ni građanima. Osim toga, mnoge uistinu javne zelene površine nisu dostupne građanima kako zbog udaljenost tako i zbog nepostojećeg javnog prijevoza koji bi mogao povezati zelene površine s građanima, a često unutar stambenih i gradskih četvrti ne postoje veće zelene površine (Šiljeg et al. 2018: 492).

Iz navedenog se da zaključiti kako su zelene površine svoj vrhunac doživjele za vrijeme austrijske vlasti, te da im se od onda nije pridavala velika pozornost. Osim već postojećeg zelenila u narednim desetljećima nije se stvaralo mnogo novog. Međutim, do određenog preokreta dolazi 2021. godine kada gradska vlast Zadra počinje zastupati „novu zelenu politiku i razvoj“.

2.2. Zelene politike u RH i oblikovanje „nove zelene politike“

Kako bih razumjela kako je došlo do „nove zelene politike“ koju analiziram, odlučila sam istražiti koji su čimbenici i na koji način utjecali na njezinu pojavu. Kako bi došla do odgovora proučila sam raznu literaturu (znanstvene radove i članke) koji se bave zelenim politikama u RH te sam se upoznala s određenim deklaracijama, odlukama, zakonima i planovima (lokalnim, nacionalnim, europskim i međunarodnim) koji su u temelju iste.

Ono što mi je proučavanje literature na navedenu temu pokazalo jest da, premda ono što uočavam istraživanjem nazivam „novom zelenom politikom“, zelene politike nisu ništa novo za Republiku Hrvatsku. Naime, RH je i prije svog osamostaljenja, u legislativnom smislu, podržavala, usvajala i donosila određene odluke, propise i zakone koji su bili „zelene prirode“ te su promovirali zaštitu okoliša i održivi razvoj. Hrvatski sabor 1970-ih i 80-ih godina podržava razna međunarodna djelovanja koja streme zaštititi mora, vode i zraka, posebice od onečišćenja te sam tijekom tih nekoliko desetljeća donosi *Zakon o zaštiti okoliša*, *Zakon o vodama*, *Zakon o zaštiti zraka* i *Zakon o otpadu*. Oni su usmjereni i zaštiti prirodnih bogatstava i prirodnih ljepota. Tijekom 1990-ih RH nastavlja podržavati i mnoge druge međunarodne, posebice UN-ove, deklaracije i agende (npr. *Agenda 21*). Nadalje, osamostaljenjem i aspiracijom otvaranju Zapadu tijekom 2000-ih RH se okreće Europskoj Uniji i članstvu u

navedenoj organizaciji pa time svoje politike, posebice javne, usmjerava onima koje se provode u EU. Tijekom tog perioda RH se od zaštite okoliša i područja od ekološkog interesa okrenula održivom razvoju i politikama koje ga podržavaju. Tako se tada donose nacionalne i regionalne strategije te *Strategija održivog razvoja* koje su po uzoru na EU usmjerene napretku u korištenju izvora obnovljive energije, upravljanju otpadom, održivim graditeljstvom i sl. Ulaskom u Europsku uniju 2013. godine pa do danas politika RH je pod snažnim utjecajem tog članstva te se od samih početaka morala prilagođavati institucionalnom i legalnom okviru pravila i propisa EU. Među tim prilagodabama bilo je donošenje *Nacionalnog programa reforme* koji je osim ekonomskih politika uključivao i odluke vezane uz izvore obnovljive energije, emisije stakleničkih plinova, potrošnju energije i dr. Europska komisija navodi da je RH zadovoljila mnoge od traženih parametara pri povećanju ili smanjenju određenih aspekata (npr. povećanje izvora obnovljive energije i njihova korištenja, smanjenje plinova i drugih vrsta zagađenja) do 2018. godine. Osim prihvaćanja navedenih politika i njihovog provođenja, taj se uspjeh djelomično može pripisati i procesu nagle deindustrijalizacije u RH tijekom i nakon 1990-ih te okretanja uslužnom sektoru u 21. stoljeću (Švarc 2022: 59-62).

Sve snažnije promišljanje o utjecaju čovjeka i njegova djelovanja na planet te zabrinutost za mogućnosti i kvalitetu života, utječe da se svijet sve više okreće zelenim politikama i načinu života. Posebice od 2018. g. dolazi do novog zamaha u zelenim politikama u svijetu te Europi. UN donosi *Agendu za održivi razvoj do 2030.* koja pokreće lavinu promjene te oblikuju novu zelenu politiku kako na globalnoj tako i na europskoj razini. Pod utjecajem ove strategije EU krajem 2019. godine donosi *Europski zeleni plan* kojem je cilj zelena i održiva budućnost te pravedno i prosperitetno društvo (ibid.: 56, 63).

Ovaj plan stavlja zahtjev pred članice EU za prilagodbom i usvajanjem odluka i mjera plana koje su predstavljene kao mjere za zelenije sutra. Naime, Europski zeleni plan uključuje mnoge, ako ne i sve aspekte ljudskog djelovanja i življenja. Među njima su promjene u klimatskim i energetske politikama (njihov temelj u održivosti, a ne u nesmotrenom iskorištavanju), gospodarske promjene koje zahtijevaju da gospodarstvo bude održivo i kružno, zaštita okoliša i bioraznolikosti koja uključuje pošumljavanje, zelenu poljoprivredu i turizam⁷, „zelenu“ mobilnost, posebice u javnom prijevozu, socijalne politike, zeleno urbano planiranje i građevinarstvo, itd.⁸

⁷RH je 2016. godine donijela *Akcijski plan razvoja zelenog turizma*
https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/160715_AP_Zelenog_t.pdf

⁸ <https://mingor.gov.hr/europski-zeleni-plan-5703/5703>

Zahtjevi koji su ovim planom stavljeni pred RH najočitije su oblikovani u *Nacionalnoj razvojnoj strategiji RH do 2030.*⁹ koju je donio Hrvatski sabor u veljači 2021. godine, a koja donosi plan zelenog razvoja i zelene tranzicije u hrvatskom društvu. Nacionalna strategija kao i *Europski zeleni plan* zadire odlukama u sve aspekte ljudskog postojanja i djelovanja, gospodarstvo i ekonomiju, energetiku, urbanizam, socijalne politike, digitalizaciju, itd. (Švarc 2022: 72). Upravo ovaj dokument otvara put onog što se pojavljuje u medijskom diskursu vezanom uz zelene površine u zadarskoj regiji i gradu Zadru, a što nazivam „nova zelena politika“.

Prethodno navedeni međunarodni i europski dokumenti utkani su u hrvatsko zakonodavstvo neposredno i/ili posredno te utječu i oblikuju one nacionalne i lokalne propise i uredbе te općenito zelene politike u RH. Osim navedenih zakona, RH ima podeblji zakonski okvir na temu zelenih politika i (javnog urbanog) zelenila. Razni zakoni, pravilnici i odredbe lokalne i nacionalne razine, npr. razni planovi upravljanja kao što su nacionalne i lokalne strategije razvoja, zakoni o zaštiti i očuvanju okoliša i prirode koji štite urbano zelenilo u raznim kategorijama, određuju/ograničavaju ponašanja unutar tih prostora i/ili u njihovoj blizini, odredbe o kvaliteti života, odredbe o prostornom planiranju, odredbe o količini zelenila na određenom prostoru/području, kakve kvalitete i kakvoće, njihovi benefiti za društvo i okoliš, itd.¹⁰ idu u smjeru zelene tranzicije koju potiču globalne i europske institucije i organizacije.

Osvrćući se na sve navedeno čini se da su zelene politike RH više od pet desetljeća pod utjecajem međunarodnih i europskih organizacija i institucija. Te politike odražavaju određen pogled na svijet i život, vrijednosti, stajališta i aspiracije tih institucija i organizacija te sve to zajedno utječe na i oblikuje nacionalne i lokalne propise i djelovanja na području RH, a naposljetku na oblikovanje stajališta i vrijednosti u hrvatskom društvu. Međutim, osim navedenih čimbenika, velik utjecaj na oblikovanje vrijednosti u RH ima(ju) i vrijednosni sustav(i) dominantnog globalnog i europskog ekonomskog modela neoliberalizma, među kojima se posebice ističu novčana/financijska vrijednost, sloboda (tržišta), privatizacija, privatna korist ispred opće dobrobiti, odgovornost pojedinca i dr. koje stoje nasuprot prethodno navedenim zelenim vrijednostima. Može se reći da je to „rezultat gusto isprepletene i

⁹ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_02_13_230.html

¹⁰ https://mpgi.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/EnergetskaUcinkovitost/Program_razvoja_zelene_infrastrukture_do_2030.pdf , <https://www.zpu-zadzup.hr/prostorno-uredjenje/prostorni-planovi> , <https://www.grad-zadar.hr/planovi-na-snazi-154/>

međuovisne mreže nacionalnih ekonomija i globalnog lanca vrijednosti u kojoj se ni jedna država ne može smatrati, ni biti, otokom“ (Švarc 2022: 57), kao ni diskurs.

Stoga me zanima kako se nove politike i propisi odražavaju na javne zelene površine u Zadru? Kakav se diskurs oblikuje i što promovira? Kakve procese pokreće te kakve akcije i reakcije izaziva, a koje se odnose na javno urbano zelenilo?

Utjecaj ovakvih politika i diskursa, odražava se na sve segmente života i cjelokupnu javnost te zauzima mjesto u raznim diskursima, osim navedenog legislativnog, npr. u političkom, znanstvenom, svakodnevnom, medijskom. Vidljiv je u raznim procesima u društvu i okolišu, u praksama i ponašanjima ustanova, organizacija, i posebice stanovnika, u njihovim stavovima i izjavama, itd. koja su odraz zakonodavnih odredbi i propisa, političkih i ideoloških stavova, znanstvenih dostignuća i savjeta, i dr. Medijski diskurs koji za cilj ima informirati javnost reproducira sve navedene, i mnoge druge diskurse od „javne važnosti“.

U sljedećem dijelu analiziram i interpretiram medijske izvještaje i sadržaj koji tvore diskurs o urbanom zelenilu, način na koji je taj diskurs oblikovan i reprezentiran od strane medija, u kakvom je odnosu s drugim diskursima te na koji način i koje vrijednosti urbanog zelenila generira medijski diskurs.

3. ANALIZA MEDIJSKOG DISKURSA

U medijskom diskursu odvija se kaos mnogobrojnih simultanih aktera, događaja i procesa. Često besmislen daje smisao mnogim drugim stvarima te ih još smislenije širi i usađuje. Svojevrsni kaos i besmisao unutar medijskog diskursa možemo vidjeti u Prilogu 1. ovog rada koji donosi izabrani istraživani medijski sadržaj, tj. medijske izvještaje kronološkim redoslijedom. Kako taj kaos simultanosti stvara smisao pokušat ću dokučiti u ovom dijelu rada prilazeći mu tematski.

U prethodnom sam se poglavlju dotakla zelenih politika u RH općenito, a u ovom ću se dotaknuti „novih zelenih politika“ u gradu Zadru kako su reproducirane u medijskom diskursu. Pomnije ću se posvetiti vrijednostima unutar tih politika koje se pridaju javnom urbanom zelenilu te dalje šire. U nastavku teksta pokušat ću pokazati što čini ovu politiku i vrijednosti, tko ih sve i na koji način oblikuje. Nakon toga ću se dotaknuti njezine suprotnosti, njihovih anti-vrijednosti te zelenih problema.

3.1. „Nova zelena politika“

„Nova zelena politika“ ponajviše se odnosi na „zeleno usmjerenu“ politiku lokalnih vlasti grada Zadra, odnosno lokalnu politiku planiranja i upravljanja gradom Zadrom. Ova je politika u medijskom diskursu ponajviše došla do izražaja s početkom 2021. godine te je nastavila imati utjecaja do danas. Ovaj period koincidira s predizbornom kampanjom za lokalne izbore koji su se odvijali u svibnju/lipnju 2021. te ostatkom starog te početkom novog mandata vlasti. Premda pod „novu zelenu politiku“ možemo svrstati, te zatim analizirati, mnogo više od onog što je ponuđeno u ovoj analizi, u analizi sam se usredotočila na ono što je direktno vezano uz javno urbano zelenilo ili je u bliskoj vezi s njim.

„Nova zelena politika“ nastavak je šire politike RH koja prati europske i svjetske standarde i zahtjeve. Prihvaćajući tako Urbane agende, Zelene planove i druge deklaracije, propise i zakone podržavane (i zahtijevane) od strane EU, EK, UN-a ili neke druge organizacije i institucije, RH na državnoj razini usvaja, a lokalne vlasti pokušavaju inkorporirati i primijeniti određene zahtjeve stavljene pred njih te postići određene ciljeve.

Državni tajnik Željko Uhlir prilikom posjeta Zadru 30. srpnja 2021. u društvu gradonačelnika Branka Dukića navodi kako „Ministarstvo intenzivno radi na dovršetku programa zelene urbane infrastrukture, platforme koja se naslanja na programe i politike EU-a vezane za ozelenjivanje

i održivost gradova. Cilj ovih nastojanja je smanjiti emisiju CO₂, a time i smanjiti temperaturu zraka u velikim gradovima, smanjiti opterećenja na sustave oborinske odvodnje, potrošnju energije te općenito povećati kvalitetu života u urbanim sredinama. Također, priprema se i program kružnog gospodarstva u urbanizmu.“¹¹

Lokalne vlasti u ovoj i drugim prilikama naglašavaju kako je u budućem upravljanju gradom velika pozornost posvećena zelenoj budućnosti grada te da su u planu zelene investicije. One uključuju aglomeraciju velikog područja grada, novu ekološku rasvjetu, promjene prostornog plana u korist zelenila, uređenje pametne i zelene prometne infrastrukture, uređenje pločnika te uređenje cijele mreže parkova, da nabrojim samo neke. Pri tome najavljuju stvaranje nove slike, tj. novog zelenog lica Zadra; Zadar kao novu zelenu mediteransku metropolu. Ovo predstavlja **snažno kretanje Zadra u zelenu priču**, i to onu prema načelima nove Urbane agende za EU naglašava vlast. Stvaranje što više urbanih zelenih površina je dio novog smjera EU koji slijedi i Zadar koji želi postati grad primjer dobre prakse. Inovacije koje se uvode u raznim budućim i tekućim projektima u skladu su s novim programskim razdobljem zelene Europe. Vladajući tako najavljuju sljedećih par godina zelenih investicija i inovacija u gradu.

U jednom od medijskih izvještaja se navodi kako je važno sudjelovanje stanovništva i suradnja kako bi implementacija zelene politike bila uspješna, a potrebno je i educirati ljude o zelenoj politici i razvoju te održivosti.¹²

Kako bi nova zelena Europa i Zadar trebali izgledati zadarska je vlast odlučila pokazati kroz više „pilot projekata“ zelenog uređenja i unapređenja gradskih infrastrukture; prometnih, komunalnih, parkovnih i dr. želeći pri tome pokazati koliko će dobra to donijeti stanovnicima i gradu, te pilot projekt participativnog odlučivanja u manjim komunalnim zahvatima. Izvještaji koji su posvećeni ovim temama prevladavaju u diskursu, te nas mediji konstantno podsjećaju na ciljeve, svrhe, vrijednosti, ideje, ideale, napredak, stanje ili pak nešto treće istih tih projekta reciklirajući iznova iste poruke.

¹¹ https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/07/osim-pos-ovih-gradit-ce-se-stanovi-za-najam-i-kadrovski-stanovi-na-bilom-brigu-i-smiljevku/?fbclid=IwAR1Y-dAVpxYNwZn_vX-1AL7Fzb_ABgyn9F6TI_D_EldjMCZMxT2-gaRNPrs

¹² https://ezadar.net.hr/politika/4030466/vucetic-odrzivi-razvoj-mora-biti-temelj-razvoja-zupanije-a-zadar-mora-biti-grad-parkova/?fbclid=IwAR1fWXGCzJw2B0zjyvt4YVmlADNUx9nERqbfBJhIpYdQg_UbpMsF2trMaE0

Prvi projekt kojim se krenula predstavljati nova zelena politika bio je onaj na Vruljici¹³, zatim je uslijedio Musapstan¹⁴ pa Sfinga¹⁵ i Vidikovac¹⁶. Ali i dugi niz drugih zelenih projekata kao što su prometnice, rive, plaže i trgovi, punili su medijske izvještaje. Plan je bio navedene zelene površine, kao i druge prostore, obogatiti raznim sadržajima kao što su dječja igrališta, trim staze, poučne staze, sprave za vježbanje ili pak kišni vrtovi, uredit će se hortikulturno okoliš, postaviti ekološka rasvjeta i napraviti još mnogo drugih zelenih radova i sadržaja. Gradonačelnik Dukić navodi kako je „**Cilj svih ulaganja u naše urbane parkove je očuvanje okoliša i unaprjeđenje kvalitetnog i zdravog načina života u našem gradu**“¹⁷ pri čemu ujedno naglašava važnost osvještavanja građana o zdravstvenim benefitima vježbanja i bavljenja sportom.

Osim ovih općih ciljeva, svaki od projekta ima i specifični cilj (i funkciju) pa je tako Vruljica ujedno i senzorički park za djecu i mlade s motoričkim poteškoćama opremljena spravama koji su izrađene specifično za rehabilitaciju, rekreaciju i učenje (iskustveno, cjelovito i socijalno). Ovaj će park predstavljati i mjesto inkluzije/uključivosti djece i mladih te povezivanje lokalne zajednice. Predstavlja novi koncept igrališta u sklopu EU projekta „Inclusive play“, koji će poslužiti kao primjer dobre prakse i korak naprijed prema poboljšanje standarda pružanja socijalnih usluga. Vlasti su odlučile spojiti ugodno s korisnim pa će osim ovih funkcija i benefita uređena Vruljica ujedno pomoći pri rješavanju problema oborinskih voda i dr. komunalne probleme vezane uz klimatske nepogode kojima je grad izložen, te će tako doprinositi još boljem funkcioniranju grada te kvalitetnijem i zdravijem životu.

Sljedeći veliki projekt, onaj uređenja Musapstana koji je, kako navode mediji, nakon godina čekanja novog ruha dočekao svoj trenutak i sam ima razne zadatke i ciljeve. Osim onih čišćenja, uređenja i novih sadržaja kao što su razne staze, igrališta, zelene učionice, i sl. u šumi cilj projekta je da se prema načelima EU stvorio urbana oaza koja će potaknuti druženje stanovnika s prirodom i novi stil života na „kraju grada“. Naime, suvremene urbane šume **bitna su tema Zelenih politika EU** te čine jedne od najvažnijih urbanih prostora u EU perspektive. Do sada su se urbane šume promatrale prvenstveno kao prostor estetskih kvaliteta, međutim danas u svjetlu klimatskih promjena urbane šume postaju kontrapunkt urbanizacije i prostori razvoja

¹³ Gradski park iz doba Habsburške vlasti koji je služio kao mjesto ladanja još u 19. stoljeću.

¹⁴ Gradska šuma na sjevernom rubu grada.

¹⁵ Privatni perivoj otvoren za javnost iz doba Habsburške vlasti u kojem se nalazi poznata skulptura sfinge, kameno betonsko zdanje s ljubavnom pričom u temelju.

¹⁶ Zelena površina na sjeveru grada u sklopu koje se nalaze bunker koji su služili pri obrani grada u Drugom svjetskom ratu.

¹⁷ Prilog 1. (20.4.2021.)

rješenja zasnovanih na prirodi. Države aktivno rade na računanju ekonomske vrijednosti urbane šume, te je njihova uloga u lokalnom ekonomskom razvoju značajna tema EU gradova. Stoga i vlast Zadra najavljuje da se **okreće novim ulaganjima u urbano zelenilo i uređenju površina koje će staviti u službu građana te navodi kako su to sve površine u lokalnom i državnom vlasništvu koje su naznačene kao zelene.**¹⁸ Također, navode kako će **izmijeniti Prostorni plan** tako što će se povećati udio zelenih površina u novogradnji s 20 na 30%.

Nakon ovih projekata i poruka, po zastupljenosti u medijima slijede projekti na Sfingi i Vidikovcu. Ovi su projekti nešto drugačiji od prethodnih. Iako se radilo o uređenju zelenih površina s popratnim sadržajima kako bi ih koristili stanovnici, ova dva projekta teže valorizaciji i afirmaciji kulturnog i povijesnog značaja, tj. baštine ovih mjesta kroz turizam. Naime, uređenje Sfinge odvija se u sklopu većeg EU projekta „Recolor“ koji ima za cilj „unaprijediti potencijal kulturnih i prirodnih znamenitosti i krajolika odabranih lokacija na području Hrvatske“¹⁹, dok se uređenje Vidikovca i pripadnih mu bunkera odvijao u sklopu većeg EU projekta „Revival“ i ima za ciljeve „zaštititi i adaptirati zaboravljenu kulturnu baštinu te podići svijest i pažnju lokalnih vlasti o problemu zanemarenosti tog oblika baštine kao i na njihov ekonomski i kulturni potencijal.“²⁰ Sfinga i bunkeri će prema navodima dobiti novi sjaj te će postati turističke atrakcije čime će se ostvariti još jedan od ciljeva projekata, preusmjeravanje i proširivanje turističke ponuda i rute u Zadru.

Sljedeći projekti kroz koje se zelena politika lokalnih vlasti iskazivala u medijima odnosili su se na npr. projekt rekonstrukcije prometnice Ulice Franje Tuđmana, koji je dobio 35 milijuna kuna iz EU fondova kako bi ostvario svoje zelene ciljeve kao što biciklističke staze, prioritetna traka za javni prijevoz, novi ekološki autobusi, desetci stabala uz prometnicu i dr. kako bi smanjili količinu CO₂, regulirali temperaturu, povećali korištenje javnim prijevozom, a sve to „za zeleniji promet za budućnost s osmjehom“.²¹ Zatim plan hortikulturnog uređenja i novog navodnjavanja za zelenilo te uređivanje postojeće pješačke staze, te uvođenje biciklističke staze na Rivi²² te obnova Puta Dikla koja je procijenjena na 10 milijuna kuna u kojoj se najavljuje uređenje pješačke i biciklističke staza te očuvanje drvoreda s obje strane ulice.

¹⁸ Prilog 1. (26.8.2021.)

¹⁹ Prilog 1. (7.8.2021.)

²⁰ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-09-18/grad-objavio-natjecaj-za-pretvaranje-bunkera-u-turisticku-atrakciju>

²¹ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-20/dukic-vuceticevi-inzenjeri-budno-prate-radove>

²² <https://www.057info.hr/vijesti/2021-12-19/u-planu-pola-milijuna-kuna-za-hortikulturno-uredenje-rive-razmatra-se-i-biciklisticka-staza?fbclid=IwAR0gei9IC9uQL7NiRzMndz-8ndD2NM7lw8X5rZdnJp-lnH1vIpw3bTIPZEK>

Osim nabrojениh prošlih, tekućih i budućih projekata grada Zadra, velika važnost je čini se posvećena njegovom redovitom održavanju jer mediji uvelike prate rad komunalnih tvrtki, posebice Nasada koji su zaduženi za uređivanje i održavanje zadarskih javnih zelenih površina. Naime, redovito sam nailazila na izvještaje (članak, fotogalerija) koji prikazuju uređivanje perivoja, parkova, sadenje cvjetnih gredica, grmova, stabala, košnju trave, održavanje navodnjavanja, itd. od strane navedene tvrtke. Pri čemu mediji navode kako se Nasadi jako trude urediti Zadar. Osim ovih radnji, velika je pozornost posvećena i njihovoj suradnji s drugim tvrtkama, institucijama, ustanovama, organizacijama, ali i lokalnim udrugama te stanovnicima, posebice kada su u pitanju ekološki projekti i akcije. Takvih ima kako na lokalnoj tako i na državnoj razini. Neke od njih su obilježavanje Dana planeta zemlje, suradničkih projekta kao što su Eko dani i nacionalna kampanja „Zasadi stablo, ne budi panj!“, kvartovske akcije u suradnji sa udrugama i društvima te stanovnicima i pojedincima.

Cilj ovih i drugih inicijativa je potaknuti pojedince i kolektiv na stvaranje kvalitetnije životne sredine, razvijanje ekološke svijesti, posebice o klimatskim promjenama, očuvanje okoliša i aktivna pomoć ekosustavu te svijest o važnosti očuvanja okoliša za opću dobrobit.“²³

Navedene inicijative, akcije i projekti koji se najčešće bave sadnjom, uređenjem i stvaranjem novih zelenih segmenata i površina po medijima se čine dobro prihvaćeni u javnim, državnim ustanovama i institucijama što je posebice vidljivo u suradnji raznih obrazovnih ustanova djecu, mlade i odrasle i udruga poput OŠ Zadarski otoci, Prirodoslovno-grafička škola Zadar, Udruga Nada, Društvo prijatelja parka Žmirići, Mjesni odbor Bili Brig i mnogih drugih u istima.

I druge organizacije i ustanove podržavaju brigu za zelenilo i njegovo stvaranje te dobiti njegova korištenja, npr. u sklopu projekta „Živjeti zdravo“ HZJZ u suradnji s lokalnim javnim zdravstvenim zavodima i ŠC Višnjik otvaraju staze za hodače i vježbališta na Višnjiku želeći pri tome istaknuti važnost redovitih fizičkih aktivnosti, posebice na otvorenom, i u prirodi.²⁴

Na ovaj način razne tvrtke, ustanove i udruge sudjeluju u provođenju zelene politike i njihova širenja u društvo. Stanovnici uvelike sudjeluju u navedenim i brojnim drugim akcijama ozelenjivanja, kako u suradnji s drugim organizacijama tako i samostalno. Mediji nam pokazuju kako stanovnici često javne i druge prostore u neposrednoj blizini stanovanja koji su zpušteni

²³<https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/11/znanstvena-knjiznica-i-pomorska-skola-ukljucile-se-u-akciju-zasadi-stablo-ne-budi-panj/?fbclid=IwAR2E81JwdKy0bJV0sP6-b981AO8i805VpeGRo5OSjK077gsEQaCDk3hclWw>

²⁴https://ezadar.net.hr/dogadaji/4031488/u-sklopu-projekta-zivjeti-zdravo-otvorene-staze-za-hodace-i-vjezbališta-na-višnjiku/?fbclid=IwAR2hOsgAYQJjXj722PbpfwV_Hn14Dp5UQHW8x3M2qxsbsvm7QGF_4OJU6ck

oblikuju u funkcionalne zelene površine uljepšavajući ih i sadeći zelenilo. Također, stanovnici sudjeluju u zelenim akcijama u svrhu podizanja svijesti o važnosti zaštite prirode i zdravlja čovjekova okoliša i uključivanje građana u odlučivanje o uređenju javnih površina te sudjeluju u mirnim prosvjedima i akcijama čišćenja (npr. Zeleni piknik u organizaciji udruge Eko Zadar).

3.2. „Druga strana zelenila“

Pojava „nove zelene politike“ lokalne zadarske vlasti, kojoj je imperativ zelena budućnost, do jačeg izražaja dovodi trenutno stanje gradskih zelenih površina. Naime, kroz medije, koji u nešto rjeđim prilikama iskazuju osobna nezadovoljstva stanjem urbanog zelenila te zelenih politika i planovima, možemo iščitati mnoštvo problema koje navode pojedinci, stanovnici, udruge, organizacije.

Za vrijeme predizborne kampanje, mnogi su (oporbeni) politički kandidati i stranke veoma glasno i često izražavali probleme grada, njegova upravljanja, njegova prostornog uređenja te često zanemarene i predviđene gradske probleme. Često je problematiziran prostorni plan grada i njegova izvedba u stvarnom prostoru. Na te i druge probleme upozoravaju i drugi, posebice stanovnici koji su nezadovoljni gradom koji „vapi za zelenilom“.

Naime, često se upozorava i navodi kako je prostorni plan grada iskompromitiran te da su prioriteta prostornog uređenja poremećeni jer je grad urbaniziran betonom i asfaltom, odnosno velikim brojem stambenih blokova koji „zjape prazni“ dok drugih javnih sadržaja nedostaje te su zanemareni, kao i zelenilo kojeg manjka već godinama. Ističe se devastacija, zanemarivanje, zapuštenost, betonizacija grada i njegovih prostora, posebice urbanog zelenila koje se najčešće sječe i uništava na druge načine. Jedan od njih je privatizacija. Vlasti ne upravljaju urbanim zelenilom u korist javnog interesa, već onog privatnog te se odvija sustavna prodaja lokalnih i državnih zelenih područja, a razne političke opcije smatraju kako se i nova/najavljena izmjena Prostornog plana radi kako bi se unijele korekcije u korist pojedinaca.

Nadalje, slične probleme uočavaju i stanovnici. Po navodima udruge Eko Zadra koja već godinama drži otvorenu liniju Zelenog telefona stanovnici prijavljuju razne probleme, a među njima su najmnogobrojniji oni sa zelenilom te s nepropisnim intervencijama u okoliš (npr. nepropisno odlaganje otpada na zelenim površinama te stvaranje ilegalnih deponija, sječa stabala, bespravna gradnja). Također, udruga navodi da se posljednjih nekoliko godina bilježi porast prijava vezanih uz betonizaciju grada te broj sterilnih stambenih zgrada sa zanemarivim

zelenilom. Građani se žale na manjak hlada kojeg ima sve manje posljednjih desetljeća te žele više zelenih površina i javnih sadržaja.²⁵

Također, otvara se i problem pravne-zemljišne uređenosti zelenih površina, pa se događa da je jedna površina, čestica u raznim pravnim spisima i dokumentima različito zavedena. Dok je u katastru zavedena kao oranica, u zemljišnoj knjizi je zavedena kao pašnjak, a u urbanističkom planu kao šuma ili zelena površina. Ova zbrka naposljetku dovede do toga da umjesto da ta površina bude i/ili ostane javno urbano zelenilo ona se daje privatnim investitorima. Ovaj se problem ne pojavljuje samo na lokalnoj razini (grada, županije) nego i na državnoj. Često se u medijskom diskursu može čuti poruka da zelenilo ne smije podleći građevinskim interesima, međutim, upravo to se događa što potvrđuje i čitav niz primjer u medijskom diskursu. Uništavanje zelenih površina, sječa stabala i betonizacija u svrhu izgradnje stambenih i drugih objekata, rekonstrukcija prometnica i proširenja parkinga zadarska su stvarnost.

Primjeri devastacije tamarisa na Puntamici kada je netko preko noći posjekao cijeli red tamaria i ekocida borove šumice na Diklu osvjetljavaju mnoštvo problema. Oba su slučaja došla pod povećalo medija zbog velikog utiska koji su ostavili na građane. Gnjevni i ogorčeni građani upozoravaju kako se ovakve stvari događaju stalno. Na plaži Puntamika se sječa stabala ponavlja svako ljeto jer zaklanja pogled na more apartmanima preko puta, a građani počinitelje nazivaju bolesnim umovima. Vlast i nadležne službe smatraju kako je ovo ponašanje nesavjesnih pojedinaca.²⁶ U Diklu je preko noći posječena šumica s kojom je promijenjena vizura toga dijela grada te izgubljena jedna od posljednjih nekomercijalnih plaža u Zadra koju su godinama stanovnici koristili kao spas od ljetnih vrućina te je bila dio kolektivne memorije o Diklu. Prijava ove devastacije otvorila je pitanje i problem nejasne nadležnosti i odgovornosti službi koje su naposljetku zaključile da se radi o privatnoj površini. Izvođači radova na površini navode kako će se posječena stabla zamijeniti novim stablima palme (iz Španjolske) te će dio površine biti dostupan za parkiranje. Nova stabla nisu zasađena ni godinu i pol nakon sječe.²⁷

²⁵https://ezadar.net.hr/dogadaji/4027138/diklo-ostalo-bez-prekrasnih-borova-sto-dalje/?fbclid=IwAR04DOCDdDh7RBtzCjNU3wIRUEESm_gD5ufJLvwHPZ0RkUgd4Zf7s3cNOtE

²⁶<https://www.057info.hr/vijesti/2021-04-28/foto-devastacija-tamarisa-na-puntamici-sve-zbog-pogleda-na-more?fbclid=IwAR0LsvUhSA39TNfqu4pc2YZeDA7DEKRjgUM-EKZIVUSE-Tq7yYNI6l-lk4> te https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/04/zaklanjaju-pogled-na-more-apartmanima-na-puntamici-devastirana-stabla-tamarisa-dogadaj-ce-prijaviti-policiji/?fbclid=IwAR1iX9_xIA0m4HNqvSp97vY9-56M-gchdq590rRHZYMcdVi8NOoynbOfZ6w

²⁷<https://ezadar.net.hr/dogadaji/4024964/nastavlja-se-ekocid-netko-je-posjekao-citavu-borovu-sumicu-na-diklu/?fbclid=IwAR3LfTtiqdkdR8oIU199wC71eny5LCKWwkIdcKfKpU-0j6zdvBQGtUHnAU0>

Primjer površine u Putu Murvice koja je prodana kako bi se na njoj izgradio centar trgovačkog lanca Lidl za koji su se u rekordnom planu dobile izmjene Detaljnog plana uređenja i građevinska dozvola, a prilikom čije izgradnje su posječena stabla uzduž površine te su stanovnici nakon žustrog negodovanja od vlasti uspjeli dobiti novo dva stabla.²⁸ Ili izgradnja luksuznog stambenog kompleksa na zelenoj površini nasuprot Uskoka, kojom se mijenja vizura toga dijela grada.²⁹ Zatim sječa stabala ispred zgrade Maraske koji su kupili strani investitori radi izgradnje hotela. Medije o događaju izvještava stanovnica koja je kroz suze izrazila veliku tugu zbog sječe kako ona kaže tri najljepše zadarske magnolije. Navodi se kako se radi o nestanku prepoznatljivog dijela zadarske povijesti te su značila mnogo Zadranima kao spomen urbane kulture. Mediji se pitaju zašto konzervatori nisu tražili od investitora da se osim pročelja zaštite i ove tri najstarije magnolije u gradu.³⁰ U medijima se može pronaći i slučajeva manjih oštećenja zelenila kao što su sječa ili lomljenje pojedinačnih stabala kao što se dogodilo na Muraju i Perivoju V. Nazora. Ili pak primjeri uzurpacije i privatizacije zelenih površina kao što se događa sa Perivojem kraljice Jelene u kojem jedna dio površine zauzima ugostiteljski objekt/noćni klub koji nema podršku od strane lokalnih stanovnika tog dijela grada, ali ima od Grada.

Niti jedan od problema koje su izveli na vidjelo ovi primjeri, uništavanje i sječa zelenila, betonizacija, izgradnja, privatizacija, ne mogu riješiti zeleni planovi i projekti koje donosi vlast grada. Dapače, i oni sami nisu prošli bez polemika. Naime, projekt rekonstrukcije, tj. proširenja Ulice F. Tuđmana od svojeg početka pa tijekom skoro cijelog svojeg trajanja izazivao je zgražanja javnosti. Projekt koji je dobio sredstva zato što je osmišljen kao zelen započeo je sa sječom stabala te je kontinuirano zahtijevao vađenje i/ili sječu stabala uzduž prometnice. Vlast u tome ne vidi ništa sporno s obzirom da će se dio stabala presaditi na druge lokacije ili u rasadnik, a uzduž prometnice će se zasaditi deseci novih stabala. Vlast ne zabrinjava ni činjenica da jedan dio ulice koji je prethodno bio zelen ostaje bez stabala te da će pješaci i biciklisti ljeti biti nezaštićeni od visokih temperatura i sunca.³¹ Uništavanje zelenila i sječa

<https://m.057info.hr/vijest/bez-znanja-zajednice-posjekli-borove-a-prema-upu-to-je-zelena-zona-obalnog-pojasa-dikla/133649.html?fbclid=IwAR3LfTtiqdkdR8oIU99wC71eny5LCKWwkIdcKfKpU-0j6zdvBQGtUHnAU0>

²⁸ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-07-17/sa-zidom-nestalo-i-svo-zelenilo-uz-murvicu-koliko-ce-biti-novoga>

²⁹ <https://www.antenazadar.hr/clanak/2022/01/uskok-kakav-danas-poznajemo-odlazi-u-povijest-tornjevi-s-bazenima-okrenutima-prema-moru-cijena-vise-tisuca-eura-po->

³⁰ <https://www.057info.hr/vijesti/2022-02-16/foto-posjecene-tri-najljepse-i-najstarije-magnolije-ispred-zgrade-maraske>

³¹ <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4035700/zapoceli-radovi-na-prosirenju-ulice-dr-franje-tudjmana/?fbclid=IwAR327gRtZg-KKeB7n6suGkzVwGv57tj7OmAktQBsVp8S1enFa11blbpWyng> i <https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-17/foto-sa-sjecom-zelenila-i-bez-puno-pompe-zapoceli-radovi-na-prosirenju-tudmanove>

stabala događa se i u drugim zelenim projektima. Pa tako projekt uređenja Trga sv. Frane, proširenja ulice kod Vruljice i projekt obnove stare tehničke škole uključuju uklanjanje zelenila čak i onda kada prvotno nisu trebali, pa čak i onda kada je u cilju projekta očuvanje zelenila.

Ovi i drugi projekti izazvali su žestoke reakcije javnosti pa čak pokrenule i prosvjede prilikom kojih su stanovnici u više navrata odlučili mirno prosvjedovati na zelenim površinama te na taj način reći ne betonu te žele mogućnost sudjelovanja u odlučivanju o uređenju javnih površina. Građane zabrinjavaju ishodi projekata, zabrinjava ih hoće li se provesti ono što je u planu, prvenstveno zaštita zelenila uslijed izvođenja projekata. Ova zabrinutost ne iznenađuje s obzirom da je takav često ishod, zelenilo se uništi ili se nikada ne uredi. Često sam nailazila na komentare stanovnika na završene projekte (posebice Vidikovac i Musapstan) koji nisu impresionirani učinjenim te karikirajući smatraju kako betonska staza, dječje igralište i dva stabla ne čine park ili uređenu površinu.

3.3. Zaključak poglavlja: Urbano zelenilo između ekologije i ekonomije

U medijskom su diskursu isprepletene priče raznih aktera pa tako i diskursi. Politički diskurs, institucionalni diskurs, javni diskurs, zeleni diskurs i mnogo drugih imaju svoj prostor u medijima. Svaki od njih dolazi s drugačijim izrazima, porukama, sintagama, ciljevima, itd.

„Nova zelena politika“ lokalne zadarske vlasti u medijskom se diskursu najizraženije pojavila početkom 2021. g. Medijski je diskurs perpetuiranim reproduciranjem te politike, njezinih planova, projekata, zahtjeva, svrha i ciljeva reproducirao i vrijednosti koje ta politika podržava, a naposljetku želi i implementira u društvo. Jedna od prvih i najistaknutijih vrijednosti ove politike koja je pridana urbanom zelenilu je ona ekološka. „Nova zelena politika“, pod utjecajem europskih i globalnih pogleda na klimatske probleme i ekologiju kao odgovor, nakon desetljeća nebrige i zanemarivanja u urbanom zelenilu vidi ekološko rješenje problema onečišćenja zraka, smanjenja temperature tla, očuvanje zelenila, doprinos bioraznolikosti te općenito doprinos zdravlju i kvaliteti okoliša. Stoga zadarska vlast odlučuje Zadar pretvoriti u zelenu oazu, u novu zelenu mediteransku metropolu kroz čitav niz zelenih investicija i inovacija. Među njima su uređenja raznih postojećih zelenih površina, revitalizaciju nekorištenih (zapuštenih), izgradnju i stvaranje novih površina i sadržaja na otvorenom (kao što su dječja igrališta, parkovi za pse, vježbališta, edukativni sadržaj, ...). Vlast navodi kako politika i investicije imaju za cilj održivost, ali i kvalitetniji gradski okoliš. Međutim, one nisu ograničene samo na očuvanje okoliša, uređenje urbanih parkova, perivoja i šuma ili na

ozelenjivanje grada. One su od javnog interes, kvalitetan i zdrav okoliš je usko vezan uz kvalitetu života stanovnika i zdravlje stanovnika te im doprinosi na razne načine. Nova zelena politika radi za javnu dobrobit.

Političari su svojim diskursom, kao i mnogi drugi, pokazali povezanost ekoloških i zdravstvenih vrijednosti urbanog zelenila. Pri tome se naglašava blagotvoran učinak na fizičko, psihičko i emocionalno zdravlje. Javne zelene površine služe rekreaciji, pa ih tako mnogi koriste kako bi se bavili sportom na otvorenom, bilo sami, u paru ili skupini (hodanje, trčanje, nordijsko hodanje, treninzi snage, izdržljivosti, pa čak i biciklizam). Često su zelene površine opremljene spravama za vježbanje. A uz to su dostupne i besplatne. Nadalje, zelene površine služe kao mjesta susreta i druženja te zadovoljavaju ljudsku potrebu za interakcijom, socijalizacijom, a često je i sama okruženost drugima bez direktnog kontakta dovoljna da se ljudi osjećaju manje usamljeno. Uronjenost stanovnika grada u zelenilo parkova i perivoja, gradsku prirodu može imati terapijski učinak relaksacije i odmicanja od gradskog života i stresa. Nova je politika ekološki osjetljiva i zdravstveno osjetljiva, a unutar toga ona je i socijalno osjetljiva. Naime, radi na tome da pomogne u rehabilitaciji i inkluziji raznih skupina stanovnika te raznih dobnih skupina, kao što su djeca i mladi s motoričkim poteškoćama.

Međutim, nova zelena politika osim ekoloških, zdravstvenih i socijalnih vrijednosti otkriva, pod utjecajem Europe i svijeta, i druge vrijednosti urbanog zelenila. Naime, prošlost, bogatstvo i/ili baština određenih zelenih prostora veoma su vrijedne, kako u kulturnom, povijesno i identitetskom smislu, tako i u turističkom i ekonomskom. Nova politika otkriva turističku, a time i ekonomsku/gospodarsku vrijednost urbanog zelenila te ga u isto vrijeme želi validirati kroz turizam i ekonomsku dobit.

Nova politika službeno otkriva ovu vrijednost urbanog zelenila, međutim ova vrijednost je potvrđena u medijskom diskursu kroz mnoge instance. Iskorištavanje, sječa, devastacija, betoniranje i privatiziranje urbanog zelenila kako bi se (najčešće) iskoristio položaj koji je estetski i/ili lokacijski primamljiv te se na istom izgradili turistički objekti, smještajne jedinice, ugostiteljski objekti i drugi privatni objekti i sadržaji koji doprinose pojedinačnoj, privatnoj dobiti (materijalnoj, novčanoj, statusnoj).

Stoga nasuprot ovoj novoj zelenoj politici u medijskom diskursu stoje zeleni problemi koji na drugačije načine potvrđuju vrijednosti nove politike kao što je slučaj s ekonomskom. Ili im se suprotstavlja. Negativnu stranu ekonomske vrijednosti najčešće ističu stanovnici, udruge,

organizacije, ali institucije, premda se iz medijskog diskursa može iščitati kako one ne čine puno po pitanju promjena na bolje u tom segmentu.

Slično se događa s povijesnim, kulturnim i identitetskim vrijednostima koje nova politika cijeni pri oblikovanju nove turističke promocije i ponude (turističke vrijednosti), ali ju jako malo cijeni kada se radi o uništavanju urbanog zelenila koje nema turističku vrijednost ili je ona jako mala. Onda se zanemaruje, zapušta, prodaje, privatizira, pretvara u parkirališta ili druge sadržaje koji su ekonomski iskoristiviji.

Također, dok nova zelena politika uređuje zelene površine i govori o stvaranju novih radi kvalitetnijeg okoliša, života i zdravlja, u medijskom diskursu nailazimo na mnogobrojne navode stanovnika, kako pojedinačno tako i kao zajednice, koji su nezadovoljni planiranim i završenim projektima jer njihove izvedbe često štete postojećem zelenilu, smanjuje ga, i uništava, a time doprinosi opadanju kvalitete okoliša i zdravlja stanovništva. Stanovništvo izražava na razne načine želju za više zelenila, kvalitetnijeg zelenila, pristupačnijeg, dostupnijeg. Raznim akcijama čišćenja, sadnje, uređenja, ali i mirnim protestima, medijskim istupima i slično.

Vidimo kako razne strane/diskursi; vlast, institucije, politika uopće, organizacije, firme, udruge, stanovništvo i mnogi pojedinci na različite načine reproduciraju raznovrsne vrijednosti urbanog zelenila (ekološku, ekonomsku, zdravstvenu, estetsku, turističku, ekonomsku, kulturnu, povijesnu). Svaka strana želi okusiti te vrijednosti, ali njihovo viđenje i shvaćanje određene vrijednosti te potreba za načinom njezina uživanja, i/ili iskorištavanja se može uvelike razlikovati. Tada nastaju borbe za komadić kolača, tj. benefita, vrijednosti zelenih površina.

„Nova zelena politika“ jedan je od načina borbe za dio kolača i jedan od najdominantnijih. S obzirom da se radi o vodećoj politici lokalne vlasti u upravljanju i planiranju gradom ima neizmjeran utjecaj na zelene površine. Ova politika svojim propisima, uredbama i zahtjevima oblikuje na koji način se javne zelene površine shvaćaju, kako se oblikuju, uređuju, kako se koriste i iskorištavaju. Tako utječe na percepciju zelenih površina, njihov fizički izgled i funkciju.

Diskurs „nove zelene politike“ kakav reproducira lokalna vlast, a zatim i mediji počiva na više stupova. Prvi se odnosi na razne europske i svjetske stavove i planove vezane uz zelene površine kao rješenja ekoloških probleme te puta za održivu i zelenu budućnost, posebice gradova, koje ova politika inkorporira i implementira u lokalnu politiku, urbano planiranje i uređenje, a zatim i društvo. Lokalne vlasti perpetuirano ističu te stavove te pozitivne učinke urbanog zelenila na

klimatske probleme grada čime grad postaje kvalitetniji za život, a samim time i zdraviji. Zdravlje nas vodi do drugog stupa nove politike koji počiva na vezi zdravlja okoliša i zdravlja ljudi. Stalnim naglašavanjem ovog segmenta vlast želi pokazati kako se sve radi zbog stanovnika, zbog općeg dobra. Vlast i njihova politika ne govore samo o zelenim površinama kao rješenju, već i o raznim drugim zelenim projektima, investicijama i inovacijama (uređenje parkova, cesta, ulica, trgova, rasvjete, itd.).

Naime, lokalna vlast kroz „novu zelenu politiku“ i medijski diskurs koji je reproducira i promovira pokušava zadovoljiti zahtjeve i institucionalne okvire zadane od strane viših političkih instanci (državnih, europskih i svjetskih), a ujedno uvjeriti stanovnika u njihovu važnost kao alata za ispunjenje potreba stanovnika i grada, dok uistinu eksploatira tu politiku za dnevnopolitičke svrhe, a moguće i druge vrste osobnih interesa i dobit.

Lokalna vlast oblikuje prostorne politike i manipulira njima na način da otvara prostor raznim vrstama prostornog natjecanja, a unutar toga primat često daje onim s povoljnima učincima za sebe, pri čemu se događa da su oni negativni za prostor i stanovnike.

ZAKLJUČAK

Vrijednosti urbanog zelenila koje se reproduciraju u medijskom diskursu su raznolike. Kako smo vidjeli u prethodnim poglavljima u medijskom se diskursu miješaju mnogi drugi diskursi te svi zajedno stvaraju i oblikuju vrijednosti urbanog zelenila. Kompleksnost istraživanja i analize vrijednosti u diskursu ne leži samo u brojnosti diskursa, akter i događaja, već i na njihovu isprepletenost i povezanost. Povijesni, politički, društveni i drugi čimbenici uvelike su utjecali na urbano zelenilo i stav prema njemu.

Od svojeg stvaranja u probuđeno doba Habsburške vlasti i tradicije bečke parkovne arhitekture, preko fašističkih i komunističkih ideologija, industrijalizacije i estetika monumentalnosti i modernizma pa do demokracije turizma, urbano zelenilo grada Zadra doživjelo je razna tretmane. Od stvaranja i oblikovanja bogatih zelenih površina, preko njihova zanemarivanja, zapuštanja i uništavanja te pretjerane i neplanske izgradnje, do ponovnog otkrivanja njihovog raznolikih benefita i vrijednosti te ulaganja u iste.

U (ponovnom) otkrivanju vrijednosti urbanog zelenila velik je utjecaj imala „nova zelena politika“ zadarske vlasti koja se pojavljuje u medijskom diskursu. Ona je, pod utjecajem europskih i svjetskih institucija i organizacija, odlučila Zadar učiniti novom održivom zelenom metropolom. Ova je politika došla uz niz poruka, vrijednosti, zahtjeva, zadataka kako bi se grad i urbano zelenilo počeli promatrati iz zelene perspektive. Planovi uređenja zelenih površina, zelenih cestovnih i drugih komunalnih infrastruktura još glasnije ističu ekološke vrijednosti i zdravstvene vrijednosti zelenila, njihov utjecaj na zdravlje okoliša i čovjeka te kvalitetu života. Također, ova politika navodi i kulturne, povijesne i identitetske vrijednosti urbanog zelenila koje dalje treba iskoristiti kao važan adut u turističkoj promociji i ponudi, otkrivajući na taj turističku i ekonomsku vrijednost urbanog zelenila, ali i „nove zelene politike“.

Suprotno isticanju pozitivnih vrijednosti u medijskom diskursu nailazimo i na njegovu suprotnost, tj. antitezu. Šira javnost otkriva probleme dojučerašnje politike, ali i „nove zelene politike“. Stanovnici potvrđuju i vape za ekološkim i zdravstvenim benefitima urbanog zelenila, ali oni upućuju na probleme manjka i nedostupnosti kao i neodržavanja urbanog zelenila, te iskorištavanje njegove turističke i ekonomske vrijednosti u negativnom kontekstu uništavanja, devastacije i smanjivanja kako bi dobili prostora za sadržaje na kojima će zapravo zarađivati. Politika, institucije, stanovništvo vide korist i vrijednosti u urbanom zelenilu, ali njihove vrijednosti premda imaju isti naziv nerijetko imaju različit značaj, smisao.

U toj diskrepanciji između vrijednosti i koristi dolazi do borbe za urbano zelenilo koja se odvija kako u raznim diskursima tako i u stvarnom fizičkom prostoru. Pošla sam od stajališta da se unutar borbe kao dominantan čimbenik, tj. borac ističe „nova zelena politika“. Kako bi dokazala stajalište pokušala sam odgovoriti na pitanja kako se ove politike i propisi odražavaju na javne zelene površine u Zadru? Kakav se diskurs oblikuje i što promovira? Kakve procese pokreće? Kakve akcije i reakcije?

Kako bi došla do odgovora na pitanja i razumjela ih, građu sam analizirala i interpretirala u okviru teorijskog pristupa prostoru te posebice prostornom natjecanje i prostornim politikama i planiranju kako ih shvaćaju Low i Zuniga (2003). Došla sam do zaključka da „nova zelena politika“ utječu na urbano zelenilo mnogostruko. Utječu na njihovu percepciju, vrijednosti i stavove koje su povezane s njima, utječu na njihov fizički izgled, lokaciju i sadržaje, utječu ne to kako se drugi odnose prema njima. Ova politika oblikuje novi zeleni diskurs koji uključuje zelene stavove, zelene parole i zelene intervencije za zelenu budućnost. Dok zelena politika nije strana zadarskom društvu, „nova zelena politika“ kakva je predstavljena od lokalne zadarske vlasti u društvu i javnosti pobuđuje strah, negodovanje i otpor. Ne zbog svojih ciljeva, poruka ili vrijednosti, već zbog krajnjeg ishoda projekata i investicija koje uključuje. Društvo, tj. javnost razvija strah od „nepoštenih“ prostornih politika koje povoljno utječu na interese političkih i drugih elita u prostoru natjecanju te ne idu u korist opće dobrobiti, kako okoliša tako ni društva.

LITERATURA

- Arbutina, Dražen. 2002. *Zadarski urbanistički i arhitektonski opus Brune Milića*. Zadar: Narodni muzej Zadar.
- Galjer, J. i A. Galić. 2017. „Kultura stanovanja u Zadru 1950-ih godina u kontekstu afirmacije modernizma“ *Ars Adriatica* 7: 313-328.
- Hazaea, A. et al. 2014. „Dissemination of Human Values: Discourse Analysis of Global Educational Media Text“ *Procedia – Social and Behavioral Science* 118: 166-171.
- Ines Hrdalo, Dora Tomić and Petra Pereković. 2015. „Implementation of Green Infrastructure Principles in Dubrovnik, Croatia to Minimize Climate Change Problems“ *Urbani Izziv* 26: 28-49.
- Kisić, Dubravka i Antonija Mlikota. 2017. *Zadar – poslijeratna urbanističko-arhitektonska obnova 1944.-1958*. Zadar: Državni arhiv u Zadru.
- Kivle, B. M. T. i G. Espedal. 2022. Identifying Values Through Discourse Analysis. U: *Researching Values* ur. G. Espedal et al., 171-187. Cham: Palgrave Macmillan.
- Lidchi, H. 1997. The Poetics and Politics of Exhibiting other cultures. U: *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices* ur. Stuart Hall. 151-208. London: SAGE Publications
- Low, Setha M. 2014. “Spatializing Culture: An Engaged Anthropological Approach to Space and Place” *People, Place, Space* <https://peopleplacespace.org/files/2014/06/Low-Spatializing-Culture.pdf>
- Low, S. M. i D. Lawrence-Zuniga. 2003. *The Anthropology of Space and Place: Locating Culture*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Magaš, D. 2007. „Prostorni razvoj Zadra 1945-1991“ Članak predstavljen u okviru znanstvenog skupa *Zadar i okolica od Drugog svjetskog rata do Domovinskog rata (organizatori: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru, Odjel za povijest Sveučilišta u Zadru, Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru)*, Zadar 21. studenoga 2007.
- Moderna arhitektura. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=41459> (31.7.2022.)
- O’Keefe, A. 2010 ‘Media and Discourse Analysis’, U: *The Routledge Handbook of Discourse Analysis* ur. Gee, J. I Handford M., 441-454, London: Routledge.

Perticioli, Mirna. 2011. *Zadarski vrtovi i perivoji*. Zadar: Nasadi d.o.o.

Stagličić, Marija. 2013. *Graditeljstvo Zadra od klasicizma do secesije*. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti.

Šiljeg, S. et al. 2018. „Accessibility Analysis of Urban Green Spaces in the Settlement of Zadar in Croatia“ *Šumski list* 9-10: 487-497.

Švarc, J. 2022. “Policy Framework for Implementation of a Circular Economy in Croatia: Past, Present and Future” *Socijalna ekologija* 31(2): 55-82

Pravni dokumenti i zakoni:

Akcijski plan razvoja zelenog turizma
https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/160715_AP_Zelenog_t.pdf

Europski zeleni plan <https://mingor.gov.hr/europski-zeleni-plan-5703/5703>

Nacionalnoj razvojnoj strategiji RH do 2030. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_02_13_230.html

Program razvoja zelene infrastrukture
https://mpgi.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/EnergetskaUcinkovitost/Program_razvoja_zelene_infrastrukture_do_2030.pdf

Prostorni planovi (Zadar) <https://www.zpu-zadzup.hr/prostorno-uredjenje/prostorni-planovi>

<https://www.grad-zadar.hr/planovi-na-snazi-154/>

Odluka o komunalnom redu grada Zadra <https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/ODLUKA%20o%20komunalnom%20redu.pdf>

PRILOZI:

Prilog 1. Medijski sadržaj (istraživani i analizirani medijski izvještaji 2021-2022)

Medijski izvještaj kojim sam započela praćenje medijskog diskursa nosi naslov „Zadar ima samo 10 metara četvornih zelenila po glavi stanovnika, omiljeni alat gradske vlasti je motorna pila“ od 7. ožujka 2021. godine. Ovaj izvještaj prenosi izjavu stranke Most koja je upućena javnosti, a u kojoj kritizira stanje i količinu urbanog zelenila te način na koji vlast upravlja i brine o zelenilu pri čemu ističe betonizaciju i sječú drveća te privatizaciju. Pozivajući se na rezultate projekata Urban Green Belt i Grow Green stranka naglašava kako je dostupnost velikih količina zelenila po glavi stanovnika (114 m²) iluzija jer iste nisu ravnomjerno raspoređene unutar granica grada te da stanovnici po glavi na korištenje imaju zapravo 10 m² zelenila što je ispod prosjeka koji preporučuje Europska komisija (minimum 20 m²). Nadalje, stranka naglašava kako je većina postojećih zelenih površina naslijeđena iz doba austrijske vlasti te da je stvaranje novih zelenih površina imperativ. Pozivajući se na dokument EU pod nazivom Assessing access to green areas in Europe's cities, stranka navodi kako zelene površine imaju ekološke i estetske vrijednosti, rekreacijske funkcije te igraju ulogu u promicanju javnog zdravlja, i općenito doprinose boljoj kvaliteti života stanovnika.³²

Izvještaj s naslovom „Dr. Škarica: „Kome su namijenjeni stanovi koji se bjesomučno grade? Zadranima nisu. U njima se neće čuti dječji plač“ prenosi izjavu dr. Škarice za javnost u kojem kritizira prostorni plan i stambenu izgradnju u Zadru, pri čemu izjavljuje kako su prioriteti prostornog uređenja u Zadru poremećeni. Naglašava pad kvalitete života u gradu, nedostatak zelenih površina i javnih sadržaja koji su zanemareni pri bjesomučnoj stambenoj izgradnji (daje primjer zgrada na Plovaniji).³³ (14.3.2021.)

„Na Bilom Brigu u planu izgradnja parka za pse: „Izrada idejnog projekta je u tijeku, moramo samo usuglasiti stavove s građanima“ (30.3.2021) iako nosi ovaj naslov u samom članku (koji govori o obilasku Bilog Briga od strane gradonačelnika Dukića, predsjednika MO Pjace, te gradskih pročelnika u sklopu predizborne kampanje) piše se osim o planu za izgradnju parka za pse čija je mikrolokacija određena (dosad bez svrhe i dovoljno daleko od stambenih objekata)

³² https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/03/zadar-ima-samo-10-metara-cetvornih-zelenila-po-glavi-stanovnika-omiljeni-alat-gradske-vlasti-je-motorna-pila/?fbclid=IwAR2vMR2-R9h1E_pNU0xBLVr-5UgDdk1LOQSZh9fNirsJomCrxyZ4wrk31bY

³³https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/03/dr-skarica-kome-su-namijenjeni-stanovi-koji-se-bjesomučno-grade-zadranima-nisu-u-njima-se-neće-cuti-dječji-plac/?fbclid=IwAR0s0koVcF3l_gXsK1Y7vZiCyEKDV6yFk4P2uODx0qnABCNxAsdV9fdIah4

i o nedostatku parkirnih mjesta, ekološkoj rasvjeti, uređenju prilaznih cesti, autobusnog okretišta te izgradnji i uređenju dječjih igrališta.³⁴

„U Vruljici u Zadru ovih se dana već intenzivno priprema senzorički park“ (31.3.2021.) – izvještaj se osim pisanog dijela sastoji od reportažu Diadora tv. Izvještava o preuređenju parka Vruljice u senzorički park u sklopu projekta Inclusive play koji je potpomognut i sredstvima EU. Park će se preurediti te će se osim opremanjem posebno izgrađenih sprava za igranje koji će pomoći djeci i mladima s motoričkim problemima u rehabilitaciji i integraciji u društvo, izgraditi i trim staza, urediti rasvjeta i dr.³⁵

„Na Vidikovcu će se nakon ljeta graditi dječje igralište“ (1.4.2021.) – Gradonačelnik Dukić u obilasku mjesnih odbora i razgovoru s predsjednicima MO govori kako su stvoreni svi preduvjeti za izgradnju dječjeg igrališta koji treba u realizaciju na jesen. U članku i simulacija dječjeg igrališta sa zelenim segmentima, osim ovog razgovarali i o izgradnji drugih sadržaja.³⁶

„U Vruljici će se graditi kišni vrtovi, trim staza, boćalište, park za pse, igralište s trampolinima i vrtuljcima...“ (20. 4.2021.) – izvještaj prenosi predstavljanje projekta uređenja Vruljice od strane gradonačelnika Dukića i gradskih pročelnika.

– **Cilj svih ulaganja u naše urbane parkove je očuvanje okoliša i unaprjeđenje kvalitetnog i zdravog načina života u našem gradu. Uređenje Vruljice predstavlja ogledni primjer i novi smjer u uređenju zelenih površina Grada, naročito gradskih parkova i perivoja koji će postati još pristupačniji građanima svih dobi i motoričkih mogućnosti. Nakon što smo uredili i još uređujemo gradske plaže, kroz idućih par godina posvetit ćemo se uređenju parkova i zelenih površina Zadra, najavio je gradonačelnik Dukić.**

– **Radi se o inovaciji koja je u skladu s novim programskim razdobljem zelene Europe te će za ovaj projekt biti moguće tražiti europska sredstva financiranja. Vrijednost projekta je 2 milijuna kuna zajedno s gradom Biogradom, kazao je pročelnik Kasap.**

Senzoričkim parkom želi se stvoriti krajolik koji može potaknuti raznoliku paletu osjetilnih podražaja i primijeniti se u svrhu rehabilitacije, ali i rekreacije. To je novi koncept igrališta u

³⁴ <https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/03/na-bilom-brigu-u-planu-izgradnja-parka-za-pse-izrada-idejnog-projekta-je-u-tijeku-moramo-samo-usuglasiti-stavove-s-gradanima/?fbclid=IwAR2O3s9EMhOgkSBEMDoQEIlgSTRz81Vh1jHoL11oSWHdvEN4u3TpNVZrCga0>

³⁵ https://ezadar.net.hr/diadoratv/4007356/u-vruljici-u-zadru-ovih-se-dana-vec-intenzivno-priprema-senzoricki-park/?fbclid=IwAR04Ttd7UH0QpdJ8T9xfALBOckdpgDSv4WtaHI2dHwXuxhO7oSt-rg-kh_M

³⁶ <https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/04/na-vidikovcu-ce-se-nakon-ljeta-graditi-djecje-igraliste/?fbclid=IwAR2F2XrLcAd6FtbOoLNpe4IIxrM1GnNvDz200fShGkoRgoocYdDprDzxXfc>

kojemu djeca i mladi u zaokruženoj sredini postižu iskustveno, cjelovito i socijalno učenje. Ukupna vrijednost projekta Inclusive play je 3 milijuna kuna.

Planira se gradnja senzoričkih parkova u Vruljici i Višnjiku.

Prvenstvena namjena budućeg parka je poboljšanje kvalitete života djece i mladih s teškoćama u razvoju na području grada i šire, te poboljšanje standarda pružanja socijalnih usluga, kazao je ovom prigodom pročelnik Ćurković.³⁷

„Na Musapstanu će se urediti poučna i trim staza u dužini od 7 kilometara, zelena učionica i veliko dječje igralište“ (20.4.2021.) – Dukić najavio završetak natječaja za izvođenje radova na Musapstanu pri čemu bi šuma Musapstan trebala dobiti nove sadržaje (poučne i trim staze, zelenu učionicu, dječje igralište, vježbalište, klupe za odmor, info panoje, ...) kako bi ju građani još više i lakše koristili. Izradit će se i prirodne barijere kako bi se onemogućilo bacanje/odlaganje glomaznog otpada od strane nesavjesnih građana. Treba se izgraditi i pristupna cesta te parkirališta. Također, gradonačelnik Dukić je najavio da je u skoroj budućnosti u planu sličan projekt uređenja novog zadarskog urbanog parka u borovoj šumi kod tzv. predvojničke.³⁸

„Dukić najavio nove sadržaje u Vruljici i Musapstanu: Senzorički park za djecu s poteškoćama u razvoju, park za pse, vježbalište...“ (20.4.2021.) – izvještaj prenosi iste informacije kao i prethodna dva članka antene Zadar. Te prenosi i izjave kao što su: „Veliki je to iskorak i vjerujem da ćemo se dovršetkom ovog projekta zasigurno svrstati uz bok gradovima koji su primjer dobre prakse, a vezano za osiguranje i uključivost osoba s poteškoćama u razvoju, kroz nove prakse i standarde, što će doprinijeti kvaliteti njihova života“, istaknuo je pročelnik Ćurković. Nadalje, ističe se važnost osvještavanje građana o zdravstvenim benefitima vježbanja i bavljenja sportom, a Vruljica će doprinositi tomu. „Po ovom obrascu planiramo urediti i sve ostale zelene površine, a s veseljem najavljujem i raspisivanje natječaja za uređenje park šume Musapstan. Uredit će se poučna trim staza i šetalište, a i djeca će se moći igrati na posebno

³⁷ https://www.antenezadar.hr/clanak/2021/04/u-vruljici-ce-se-graditi-kisni-vrtovi-trim-staza-bocaliste-park-za-pse-igraliste-s-trampolinima-i-vrtuljcima/?fbclid=IwAR1iizQr3pT_kk2Uq-5xvn-lmjGiW33r3JVHdCOAZUuRcGxe0TnhXmZyh8

³⁸ <https://www.antenezadar.hr/clanak/2021/04/na-musapstanu-ce-se-urediti-poučna-i-trim-staza-u-dužini-od-7-kilometara-zelena-ucionica-i-veliko-djecje-igraliste/?fbclid=IwAR3UL26ASksaNDRhiN7wMKYNGFtBIJAcjJLr2MI600tOjhfveRLOYH8cfqM>

uređenom igralištu unutar šume. Također, krećemo i s uređenjem zelene površine na prostoru bivše Predvojničke na Bokanjcu“, izvijestio je gradonačelnik Branko Dukić.³⁹

„Eko dani: Nasadi doniraju sadnicu australskog sribora, vrste koja je preživjela doba dinosaura“ (21.4.2021.) te „Zadarski Eko dani i ove godine uz epidemiološke mjere“ (22.4.2021.) izvještaji eZadra, skoro pa identični, izvještavaju o nadolazećim Eko danima kao tradicionalnoj ekološko-edukativne manifestaciji u organizaciji Prirodoslovno-grafičke škole Zadar koja u suradnji s Nasadima koji doniraju sadnicu te dječjim vrtićem Radost sade stablo te izvode kratki umjetnički program.⁴⁰

Nadalje, izvještaj „EKO DAN; Sadnja australskog sribora u Parku Vladimira Nazora“ (22.4.2021.) donosi fotogaleriju same manifestacije, koja osim zaposlenika i učenika škole te polaznika vrtića Radost prikazuje i djelatnike Nasad te nositelje funkcije vlasti.⁴¹

„Nasadi planiraju ozeleniti brojne lokacije u Zadru, sadit će pinije, trešnje, jabuke“ (22.4.2021.) – izvještava kako povodom Dana planeta Zemlje koji se obilježava 22.4. Nasadi uz redovnu sadnju i održavanje zelenila planiraju dodatno ozelenjivanje, tj. sadnju stabala na raznim lokacijama u gradu. „Dan planeta Zemlje tradicionalno se obilježava događanjima i aktivnostima vezanim uz sadnju i zaštitu okoliša kako bi se skrenula pozornost na važnost zelenila i prirode koja nas okružuje.“ Spominju se razne lokacije na Poluotoku (Perivoj Vladimira Nazora, Perivoj Jarula, Trg Petra Zoranića, Ulica Bartula Kašića), te izvan njega, npr. Ulica Eugena Kvaternika, autobusni kolodvor, Punta Bajlo, Uvala Bregdeti, dvorišta između stambenih zgrada na Meladi, Bili Brig, Stanovi, Perivoj hrvatskih redarstvenika, Ulica Stjepana Radića, zelena površina u Uvali Maestral, Uskok, te područje kod zgrada Solidarnosti. Izvještaj prenosi vrste te broj stabala koja će biti zasađena te se radi najčešće o ukrasnim jabukama i trešnjama, bagremima, pinijama, a na lokacijama je u planu zasađiti od jednog do šest stabala.

„Diklo gradnja jedina se javila za gradnju trim staze u šumi Musapstan“ (23.4.2021.) – jedina ponuda za uređenje staze za koje su Hrvatske šume iz EU fondova dobile nešto manje od 700

³⁹ <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4019578/dukic-najavio-nove-sadrzaje-u-vruljici-i-musapstanu-senzoricki-park-za-djecu-s-poteskocama-u-razvoju-park-za-pse-vjezbaliste/?fbclid=IwAR0MFVRgB-F1TKyEGXiY9jHTJdSZAjNBrrEq6eH9ADbCnM4JouodNMu Dh-8>

⁴⁰ <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4020018/eko-dani-prirodoslovno-graficke-skole-zadar/?fbclid=IwAR3Gpl9n2yrEnehd9sFmAnENCqqBPnRjYAPtJBgfZzmzNM4 tsAaKYdica4> te <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4020500/zadarski-eko-dani-i-ove-godine-uz-epidemioloske-mjere/?fbclid=IwAR1E6fIO17JiPLwZ6Ow6q1UyO58WyawL0VB1P42N5c2K1PcoOw9vqNxseiY>

⁴¹ https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/04/eko-dan-sadnja-australskog-sribora-u-parku-vladimira-nazora/?fbclid=IwAR1r5HxDg8wLArr6UeiyZ0u6B25E3UMPzg_Z1TpKhtVq5wCTIP3y_09IpP0

tisuća kuna. Autor izvještaja dalje problematizira pogrešno nazivanje Musapstana park šumom, jer ona nema taj status, već je i dalje samo šuma što su potvrdile i Hrvatske šume. Autor za ovu pogrešku krivi najave iz 2007. godine kada su lokalne vlasti obećavale od šume napraviti zadarski Central park. Dalje se piše o novim sadržajima koji bi trebali oplemeniti šumu (poučni panoi, dječje igralište, vježbalište ... te da je „cilj ovog projekta je, prema EU načelima, druženje s prirodom uz novi stil urbanog života na "KRAJU GRADA".⁴²

Izvještaji „FOTO: Devastacija tamarisa na Puntamici - sve zbog pogleda na more?!“ te „Zaklanjaju pogled na more apartmanima? Na Puntamici devastirana stabla tamarisa, događaj će prijaviti policiji“ (28.4.2021.) – medijske izvještaje pokrenula je objava građanina na Facebook grupi koja glasi: “Na plaži Puntamika svake godine se devastiraju stabla tamarisa jer zaklanjaju pogled na more apartmanima preko puta, bolesni umovi”, kojeg su mediji nazvali ogorčenim. Prema medijima ovaj čin izazvao je gnjev građana, ali i nadležnih u gradskoj upravi. Mediji prenose i izjave pročelnika za komunalne djelatnosti koji izjavljuje kako vjeruju da je ovo ponašanje nesavjesnih pojedinaca. Direktor Nasada objašnjava kako će trebati dvije godine da tamarisi puste zelene izdanke.⁴³

„Nastavlja se ekocid: Netko je posjekao čitavu borovu šumicu na Diklu“ (29.4.2021.) – izvještava da je samo dan nakon devastacije na Puntamici, još jedan šokantan prizor, preko noći posječena čitava šumica na Diklu. Ogorčeni građani dojavili vijest portalu. Portal pokušao kontaktirati nadležne, Lučku kapetaniju, koja ih preusmjerava na inspektora koji je izašao na teren, ali on ne odgovara na pozive i upite, kao ni komunalno redarstvo. Nejasna odgovornost službi te prebacivanje odgovornosti.⁴⁴

Izvještaji „Prostorni plan Zadra je iskompromitiran, u prostoru se događa kaos“ te „Koalicija „Srcem za Zadar“ o prostornom planiranju: “Novi blokovi zgrada zjape prazni. Oko njih nema dječjim igrališta, često ni pločnika“ (30.4.2021.) – izvještavaju o predstavljanju programa za izbore navedene koalicije u kojem problematiziraju prostorni plan i uređenje. Prostorni plan donesen 2004. godine po njihovom je mišljenju mijenjan da bi pogodio privatnim interesima.

⁴² https://www.057info.hr/vijesti/2021-04-23/diklo-gradnja-jedina-se-javila-za-gradnju-trim-staze-u-sumi-musapstan?fbclid=IwAR1iX9_xIA0m4HNqvSp97vY9-56M-gchdq590rRHZYMcdVi8NOoynbOfZ6w#komentari

⁴³ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-04-28/foto-devastacija-tamarisa-na-puntamici-sve-zbog-pogleda-na-more?fbclid=IwAR0LsvUhSA39TNfqu4pc2YZeDA7DEKRjgUM-EKZIVUSE-Tq7yYNI6l-lk4> te https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/04/zaklanjaju-pogled-na-more-apartmanima-na-puntamici-devastirana-stabla-tamarisa-dogadaj-ce-prijaviti-policiji/?fbclid=IwAR1iX9_xIA0m4HNqvSp97vY9-56M-gchdq590rRHZYMcdVi8NOoynbOfZ6w

⁴⁴ <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4024964/nastavlja-se-ekocid-netko-je-posjekao-citavu-borovu-sumicu-na-diklu/?fbclid=IwAR3LfTtiqdkdR8oIU199wC71eny5LCKWwkIdcKfKpU-0j6zdvBQGtUHnAU0>

Naglašavaju pretjeranu izgradnju stambenih zgrada i drugih stambenih jedinica koja ne prati rast, tj. stagnaciju broja stanovnika te zbog toga često ostaju prazni, a oduzimaju mjesta drugim važnim javnim sadržajima. Iz koalicije napominju kako iste te građevine nemaju nikakav popratni sadržaj. Dotakli su se i zelenih površina te naglašavaju kako posljednja zelena površina datira od nakon 2. svjetskog rata, zelenila manjka, a ono nije uvjet za dobivanje uporabne dozvole. Koalicija izjavljuje kako je gradski prostor devastiran te se njime ne upravlja u korist javnog interesa već u korist onog privatnog. Naglašavaju važnost uključivanja građana u donošenje odluka vezanih uz prostorni plan i prostorno uređenje, posebice javnih površina.⁴⁵

„Bočalište na Vruljici postalo vježbalište“ (1.5.2021.) – mediji pišu o promjeni u Vruljici koja se događa u sklopu projekta Grada Zadra te je primjer novog smjera u uređenju zelenih površina, naročito gradskih parkova i perivoja. Bočalište postaje vježbalište, uz druge promjene koje će uslijediti, ponovno nabranje kišnih vrtova, trim staze, senzoričkog parka. Spomen projekta Inclusive play i njegovih principa, ciljeva. Inkluzija djece i mladih s poteškoćama, rehabilitacija i rekreacija. Novčana vrijednost projekta senzoričkog parka 3 milijuna kuna.⁴⁶

„Posjekli borove, a prema UPU to je zelena zona obalnog pojasa Dikla“ (1.5.2021.) – ovaj naslov izvještava o tome kako su se Dikljani digli na noge te da oštro komentiraju događaj na društvenim mrežama te bez obzira na to što se posječeni borovi ne mogu vratiti žele podići svijet kako se slični ekocidi ne bi nastavili u budućnosti. Autor izvještava kako su neki građani tužni te da je šumica dio kolektivne memorije o Diklu. Predsjednica MO Diklo izjavljuje da nije bila upoznata s tim da će investitor sjeći borove, ali da je u međuvremenu primila vijest kako će na istom mjestu doći novi nasad. U nastavku članku autor problematizira status površine. Premda je 2004. godine Urbanističkim planom uređenja obalnog pojasa Diklo ta površina upisana kao zelena površina koja se treba uređivati i održavati ovo se dogodilo, a problem leži i u tome što se nisu odredile granice pomorskog dobra premda su trebale biti određene već odavno.⁴⁷

⁴⁵ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-04-30/prostorni-plan-zadra-je-iskompromitiran-u-prostoru-se-dogada-kaos?fbclid=IwAR00CL7PBsjaFosGjt55NPopEVc8eEsOoW0KapR26ueQKkJiJpVyvdFZqrw> te https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/04/koalicija-srcem-za-zadar-o-prostornom-planiranju-novi-blokovi-zgrada-zjape-prazni-okolo-njih-nema-djecjih-igralista-cesto-ni-plocnika/?fbclid=IwAR0b-1ANo9IESh06a_BPJtqDeyQw0YV1RsONcoN3LIrF4FYkoqRHAXdaDM

⁴⁶ https://ezadar.net.hr/dogadaji/4026266/bocaliste-na-vruljici-postalo-vjezbaliste/?fbclid=IwAR21cKow2JlboBTPHjudXZrReG6FnlwH7t1Y_eygaFC5N8d60-CIVwBe0

⁴⁷ <https://m.057info.hr/vijest/bez-znanja-zajednice-posjekli-borove-a-prema-upu-to-je-zelena-zona-obalnog-pojasa-dikla/133649.html?fbclid=IwAR3LFTtiqdkdR8oIU99wC71eny5LCKWwkldcKfKpU-0j6zdvBQGtUHNuAU0>

Izvještaji „Diklo ostalo bez prekrasnih borova, što dalje?“ i „Teorije o tome što će biti na mjestu zelenila uz pitanje tko ili što upravlja Gradom“ i „Što će biti na mjestu devastirane zelene površine u Diklu?“, „Spominje se izgradnja parkirališta za planirani hotel““ (3.5.2021.) portali prenose priopćenje udruge Eko-Zadar na temu posjećene borove šumice na Diklu koje potpisuje Danira Travica. Autorica piše da se na Zelenom telefonu udruge po broju prijava, problemi sa zelenilom natječu s problemima nepropisne intervencije u okoliš, te da se je posljednjih nekoliko godina betonizacija u porastu, kao i broj sterilnih stambenih zgrada sa zanemarivim zelenilom. Dalje se u tekstu problematizira status površine, koja je u različitim dokumentima (katastru, zemljišnim knjigama, urbanističkom planu) različito zavedena (oranica, šuma, pašnjak, zelena površina, ...), te da ju je država umjesto županiji dala privatnom investitoru. Autorica, nadalje izvještava o raznim scenarijima koji bi se mogli odvititi sudeći prema izvorima (spajanje površine s cestom, parking, obnova zelene površine, ...). Autorica poziva na veća ulaganja u zelene površine, stvaranje novih, održavanje postojećih za kvalitetniji okoliš i zdravlje.⁴⁸

„Dukić: 35 tisuća kuna za treće i svako sljedeće dijete“ (4.5.2021.) – izvještaj o Dukićevu predstavljanju izbornog programa pri čemu osim prijašnjih postignuća (u zdravstvenoj skrbi, odgojnoj i obrazovnoj skrbi, ulaganjima) govori i o budućim planova (stvaranje više parkirnih mjesta, većim naknadama za djecu, drugim investicijama) između kojih su i zelene investicije, uređenje parkova i ozelenjavanje vrtića, a prema novom prostornom planu investitori će morati imati 30 posto zelene površine na čestici umjesto dosadašnjih 20 koja će morati biti kompaktna, te ne uz samu cestu.⁴⁹

„Razgovarali smo s nadzornikom radova u Diklu: „Umjesto borova sadimo palme, nema govora o devastaciji. Preko puta ceste gradimo parking koji će Dikljanci moći koristiti““ (4.5.2021.) – u prvom dijelu članka autor izvještava u nostalgичnom tonu o promjeni prepoznatljive vizure Dikla, o gubitku sjenovite borove šume u kojoj su Dikljanci tražili hlad/spas u ljetnim mjesecima, a koja je sad neprohodni građevinski teren, o gubitku jedne od posljednjih nekomercijalnih plaža u Zadru. Dalje, u članku autor izvještava o izjavama nadzornika radova

⁴⁸https://ezadar.net.hr/dogadaji/4027138/diklo-ostalo-bez-prekrasnih-borova-sto-dalje/?fbclid=IwAR04DOCDdDh7RBtzCjNU3wIRUEESm_gD5ufJLvwhPZ0RkUgd4Zf7s3cNOtE, https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-03/teorije-o-tome-sto-ce-bit-na-mjestu-zelenila-uz-pitanje-tko-ili-sto-upravlja-gradom/?fbclid=IwAR1mjMkC5mJ8_qZmZdEpKGGXbQX9i_0MVwSZrNNF4mXA2n58iZH_G0sFLAM i https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/05/sto-ce-bit-na-mjestu-devastirane-zelene-povrsine-u-diklu-spominje-se-izgradnja-parkiralista-za-planirani-hotel/?fbclid=IwAR22CUgJb_MqBa6hOkIgheUMmUNxk1ZEV-nRVqejoRVAQNvrdeOc-cwUoN8

⁴⁹<https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-04/dukic-35-tisuca-kuna-za-trece-i-svako-sljedece-dijete>

na terenu, koji „smiruje javnost“ da se ovdje ne radio o uzurpacije dobra, betonizaciji ni apartmanizaciji. Borove u lošem stanju zamijenit će mrežom palmi, a preko puta će napraviti parking koji će dijelom biti slobodan na korištenje stanovnicima.⁵⁰

Naslovi „Kakva sudbina čeka stoljetna stabla lipe na Trgu sv. Frane?“ i „Obnova donosi novu devastaciju zelenila? Franjevci uznemireni, arhitekt ne surađuje“ (7.5.2021.) – prenose priopćenje udruge Eko-Zadar u kojem se propitkuje sudbina gore navedenog zelenila, parka kako je upisan u katastar, u procesu obnove trga na kojem se nalazi te se poziva na uključivanje mišljenja građana prilikom donošenja odluka u obnovi i uređenju javnih prostora. U nastavku priopćenja udruga navodi raznolike beneficije urbanog zelenila između kojih pridonosi fizičkom i mentalnom zdravlju, povezuje različite društvene skupine, ima pozitivan utjecaj na kvalitetu zraka i ublažavanje posljedica klimatskih promjena, ima i ekonomsku vrijednost, odnosno gospodarske benefite očuvanja i ulaganja u zelenilo. S toga, odgovor na klimatsku krizu za udrugu je moguć jedino ako u svoj vrijednosni sustav ponovno uvedemo element povezanosti s prirodom.⁵¹

„Uređujemo cijelu mrežu parkova, Zadar će postati zelena mediteranska metropola“ i „Dukić: uređujemo mrežu parkova po kvartovima, Zadar će postati zelena mediteranska metropola, 3500 crnih jama i odlagalište u Diklu odlaze u povijest“ (8.5.2021.) prenose opširni izborni program „Za budućnost s osmijehom“, koji je **Branko Dukić** javno predstavio 4. svibnja, u kojem je posebna pozornost posvećena zelenoj budućnosti grada. Od aglomeracije, preko nove (ekološke) rasvjete i uređenja pločnika do nove mreže parkova, najave uređenja mreže parkova, između ostalog (park) šume Musapstan, Vruljice, promjene prostornog plana i novo lice Zadra - Zadar kao nova zelena mediteranska metropola. Popratnog sadržaja u sklopu parkova neće nedostajati, a vrijednost ovih i drugih zelenih investicija se procjenjuje na 700 milijuna kuna (bez PDV-a).⁵²

⁵⁰ https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/05/razgovarali-smo-s-nadzornikom-radova-u-diklu-umjesto-borova-sadimo-palme-nema-govora-o-devastaciji-preko-puta-ceste-gradimo-parking-koji-ce-dikljanci-moci-koristiti/?fbclid=IwAR3nn3GoSGJOLCg76h6y7hY1Gm7uPwiTAWFfx4YZ083XOJ5ecq_LhcJvvLc

⁵¹ <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4029930/kakva-sudbina-ceka-stoljetna-stabla-lipe-na-trgu-sv-frane/?fbclid=IwAR1DCecTNY4WHhQAJ9OsIs9eVn8JgAZwDh2xUmgxxfNC0j2dGqfZcGcMHHs> i https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-07/obnova-donosi-novu-devastaciju-zelenila-franjevci-uznemireni-arhitekt-ne-surađuje?fbclid=IwAR3sTWJ2jqWE1eKmDVapTMLt-r_C3wJEiqKHOoQNeSC3kFopuBKnsZ-xEuU#komentari

⁵² https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-08/uređujemo-cijelu-mrežu-parkova-zadar-ce-postati-zelena-mediteranska-metropola?fbclid=IwAR1wbTthycFo_K3XqHHw_7Rb-O0vIjVtczvgahoWi6j4CJEkqv6fTt3mQmc i https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/4-kantuna/dukic-uređujemo-mrežu-parkova-po-kvartovima-zadar-ce-postati-zelena-mediteranska-metropola-3500-crnih-jama-i-odlagalište-u-diklu-odlaze-u-povijest-1097131?fbclid=IwAR1AhvIDUAiQ_BbdgwgkjjvYuooO_OX0ASNqy4vfw_NqLaO42Tza5iyw8

„Vučetić: Održivi razvoj mora biti temelj razvoja županije, a Zadar mora biti grad parkova“ (8.5.2021.) – kandidat za župana Antonio Vučetić govori o zelenoj perspektivi Zadarske županije, zelenoj budućnosti i održivom razvoju. Zadar treba biti zelen i samoodrživ, a zelenilo ne smije podleći građevinskim interesima. Važno je sudjelovanje stanovništva i suradnja kako bi implementacija zelene politike bila uspješna, a potrebno je i educirati ljude o zelenoj politici i razvoju, održivosti, ...⁵³

„Uz plažu Vitrenjak gradi se luksuzni kompleks, na simulaciji zelenilo „glumi“ maslinik Uskoka“ (10.5.2021.) – izvještaj prenosi kakao je počelo čišćenje terena na atraktivnoj lokaciju na kojoj će se graditi luksuzni kompleks za one „dubljeg džepa“. Autor izvještaja između ostalog kratko navodi kako je na simulacijama malo zelenila te da zelenilo glumi maslinik preko puta. Ostatak izvještaja je posvećen identificiranju vlasnika kompleksa te opisu luksuznog sadržaja i izgleda objekata koji će se graditi. Autor naglašava atraktivnost lokacije koja ima pogled na najljepši zalazak sunca pri čemu se poziva i na A. Hitchcocka.⁵⁴

„U sklopu projekta „Živjeti zdravo“ otvorene staze za hodače i vježbališta na Višnjiku“ (10.5.2021.) - izvještava o projektu koji je pokrenut od strane HZJZ-a, u suradnji sa županijskim i gradskim javnim zavodima za zdravstvo, ŠC Višnjik i drugim subjektima kako bi se ukazala važnost redovitih fizičkih aktivnosti.⁵⁵

„Sadašnji gradonačelnik ima fetiš prema pilanju stabala“ (12.5.2021.) – izvještaj o gostovanju M. Vučetića, kandidata za gradonačelnika u programu Radija 057. Između više pitanja, našlo se i ovo „**Vladajuća stranka najavljuje zeleni grad, a zelenila je sve manje. Što se događa s tim zelenilom?**“ Vučetić smatra kako gradonačelnik Dukić ima naslovljeni fetiš te da se **u gradu prvo sve popila pa onda obećava njegovo ozelenjivanje. Zelenilo se mijenjalo za izgradnju.**⁵⁶

Izvještaji „Započeli radovi na proširenju Ulice dr. Frane Tuđmana“ i „FOTO: Sa sječom zelenila i bez puno pompe započeli radovi na proširenju Tuđmanove“ (17.5.2021.) – izvještavaju o istom događaju u ponešto drugačijem obliku. Prvi izvještava o projektu

⁵³ https://ezadar.net.hr/politika/4030466/vucetic-odrzivi-razvoj-mora-biti-temelj-razvoja-zupanije-a-zadar-mora-biti-grad-parkova/?fbclid=IwAR1fWXGCzJw2B0zjyvt4YVmlADNUx9nERqbfBJhIpYdQg_UbpMsF2trMaE0

⁵⁴ https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-10/uz-plazu-vitrenjak-gradi-se-luksuzni-kompleks-na-simulaciji-zelenilo-glumi-maslinik-uskoka?fbclid=IwAR30Q3WztAFCTHhPuk2ee_8oFvZOKUMCkMbx0rySHfZbejSzSL5WfSxJ_WU

⁵⁵ https://ezadar.net.hr/dogadaji/4031488/u-sklopu-projekta-zivjeti-zdravo-otvorene-staze-za-hodace-i-vjezbalista-na-visnjiku?fbclid=IwAR2hOsgAYQJXj722PbpftwV_Hn14Dp5UQHW8x3M2qxsbv7QGF_4OJU6ck

⁵⁶ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-12/sadasnji-gradonacelnik-ima-fetis-prema-pilanju-stabala>

proširenja financiranom iz EU fondova koji donosi pametno prometno rješenje u kojem je predviđeno iznimno puno zelenila, jer se želi podići razina sigurnosti u prometu i zaštititi okoliš. Vrijednost radova je 35 milijuna kuna. Međutim, drugi izvještaj navodi kako radovi vrijede 17 milijuna kuna te da započinju uklanjanjem postojećeg zelenila kraj Novog Kampusa, koje će se zamijeniti drvoredom crnika, te izvještava o negodovanju građana zbog toga što nestaje drvored uz City Galleriju (kao i o nekim drugim problemima).⁵⁷

„Nasadi nastavljaju sređivati grad, ispod Muraja uređena nova cvjetna gredica“ (18.5.2021.) – kratki izvještaj o radu Nasada u proljetnom periodu i uređivanju zelene površine ispod Muraja, sadnja cvijeća i grmova, ugrađivanje sustava navodnjavanja, sadnja trave ...⁵⁸

Izvještaji „Anonimni stručnjaci u Tuđmanovoj našli strogo zaštićenu vrstu, traže obustavu radova“, „TRAŽI SE ZAUSTAVLJANJE SJEČE U Tuđmanovoj raste strogo zaštićena biljna vrsta, ugroženo je i gniježđenje ptica“ i „Eko Zadar o devastaciji zelenila u Ulici Franje Tuđmana: Stablo po stablo, grm po grm, sve zbog čovjekovog interesa“ (19.5.2021.) – prenose još jedno priopćenje za javnost udruge Eko Zadar koja je nastale povodom dojave o uništavanju još jednog zelenila pri radovima na proširenju Tuđmanove ulice na njihov Zeleni telefon. Zbog dojave na teren su poslani anonimni stručnjaci i ustvrdili kako na zelenoj površini postoje zaštićene biljne i ptičje vrste, te da prema Zakonu o zaštiti prirode i Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama radovi trebaju stati kako se ne bi još više uništilo njihovo prirodno stanište. Udruga piše kako u posljednjih nekoliko desetljeća sve više manjka zelenila, kako se stanovnici žale na manjak hlada, posebice za ljetnih mjeseci te kako je potrebno ići u smjeru održive i zelene budućnosti, ali ona zahtjeva promjenu vrijednosti. „(...) tranzicija iz jednog vrijednosnog sustava u drugi podrazumijeva promjene u raznim svjesnim i nesvjesnim obrascima ponašanja, neizvjesnosti, kompromise kao i sukobe.“ Nadalje, udruga poziva sve na angažiranost po pitanju zadarskog zelenila i na suradnju.⁵⁹

⁵⁷ <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4035700/zapoceli-radovi-na-prosirenju-ulice-dr-franje-tudjmana/?fbclid=IwAR327gRtzg-KKeB7n6suGkzVwGv57tj7OmAktQBsVp8S1enFa11bIbpWYng> i <https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-17/foto-sa-sjecom-zelenila-i-bez-puno-pompe-zapoceli-radovi-na-prosirenju-tudmanove>

⁵⁸ <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4036296/nasadi-nastavljaju-sredjivati-grad-ispod-muraja-uredjena-nova-cvjetna-gredica/?fbclid=IwAR1I4NMCFiMExQEagYZaNDkhSmBso0ELtmXC-X9BqFFL2Sc-m7B89TAH5Vs>

⁵⁹ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-19/anonimni-strucnjaci-u-tudmanovoj-nasli-strogo-zasticenu-vrstu-traze-obustavu-radova> , <https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/05/trazi-se-zaustavljanje-sjece-u-tudmanovoj-raste-strogo-zasticena-biljna-vrsta-ugrozeno-je-i-gnijezdenje-ptica/?fbclid=IwAR2FibttZR-eWqtWZd-SdZhAgoqEJor6T3IZauGQs9ggOJI50Wsk7RNvRcg> i <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4037026/eko-zadar-o-devastaciji-zelenila-u-ulici-franje-tudjmana-stablo-po-stablo-grm-po-grm-sve-zbog-covjekovog-interesa/?fbclid=IwAR2y3SszSLZk4UZNh9pB0l4hsIAxF0MjxzP-4qyn-batW0Vv6iKZ0pK2NzEg>

„Dukić: Vučetićeви „inženjeri“ budno prate radove“ (20.5.2021.) - izvještava o Facebook statusu Dukića koji služi kao odgovor na Facebook status M. Vučetića o praćenju radova u Tuđmanovoj. U odgovoru piše kako je projekt rekonstrukcije prometnice dobio 35 milijuna kuna iz EU fondova upravo zato što je „zelen“ (uključuje biciklističke staze, prioritetnu traku za javni prijevoz, novi ekološki autobusi) te poručuje zeleniji promet za budućnost s osmjehom.⁶⁰

„Inspektor utvrdio da ništa zaštićenog nije bilo u Tuđmanovoj“ (22.5.2021.) i „Državni inspektorat o radovima u Tuđmanovoj: „Nije utvrđena namjera uništavanja, oštećivanja ili uklanjanja gnijezda ptica (23.5.2021.) - Izvještavaju o inspekciji državnog inspektorata u Tuđmanovoj i rezultatima iste koji pokazuju da nije pronađeno ništa zaštićeno na području te da nije utvrđena namjera uništavanja područja i biljnog ili životinjskog svijeta te da je prije radova zatražena i dobivena sva potrebna dokumentacija koja dokazuje isto, pri čemu su sudjelovale stručne službe i ustanove.⁶¹

„Objesna mladež u noći slomila zasađeno stablo tulipanovca“ (27.5.2021.) – izvještava o tome kako je netko slomio stablo u Perivoju Vladimira Nazora. Direktor Nasada Krnčević izjavljuje kako to nije prvi put te da je prije par dana drugo stablo slomljeno i bačeno u bazen u perivoju. Ova su stabla mogla u budućnosti pružati hlad, ali nažalost neće.⁶²

„Ima li Zadar dovoljno zelenih površina? Istraživanje kaže da ima no velik je problem njihova dostupnost građanima“ (28.5.2021.) – je članak koji ponukan nedavnom sjećom stabala pri proširenju prometnice propituje ima li Zadar dovoljno površina. Pozivajući se na dr. sc. Darka Znaora te na znanstveni članka Šiljeg et al (2018) navodi kako Zadranima imaju jako malo zelenila dostupnog za korištenje (10m² po glavi stanovnika) premda grad ima jako puno zelenih površina koje su neiskoristive, zapuštene, nefunkcionalne i udaljene.⁶³

⁶⁰ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-20/dukic-vuceticevi-inzenjeri-budno-prate-radove>

⁶¹ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-22/inspektor-utvrdio-da-nista-zasticenog-nije-bilo-uz-tudmanovu> i <https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/05/drzavni-inspektorat-o-radovima-u-tudmanovoj-nije-utvrdena-namjera-unistavanja-ostecivanja-ili-uklanjanja-gnijezda-ptica/?fbclid=IwAR3uz7SnOwdILhN9jdAgLcxvPo45rbAxGCwkhOoYOzTyI4HPV6HTj27EcYI>

⁶² <https://www.057info.hr/vijesti/2021-05-27/obijesna-mladez-u-noci-slomila-zasadeno-stablo-tulipanovca?fbclid=IwAR2y3SzSLZk4UZNh9pB0l4hsIAxF0MjxzP-4qyn-batW0Vv6iKZ0pK2NzEg>

⁶³ <https://ezadar.net/hr/ostalo/kolumne/4039382/ima-li-zadar-dovoljno-zelenih-povrsina-istrazivanje-kaze-da-ima-no-velik-je-problem-njihova-dostupnost-gradjanima/>

„FOTO Djelatnici Nasad uredili površinu prometnog otoka kod bolnice“ (28.5.2021.) – kratak članak koji izvještava o postavljanju sustava navodnjavanja te sadnji grmova i cvijeća uz fotogaleriju koja prikazuje navedeno.⁶⁴

„Zeleni piknik za zeleni grad: Eko Zadar poziva na mirni prosvjed protiv betonizacije grada“ (31.5.2021.) – prenosi poziv udruge Eko Zadra građanima Zadra da se okupe na Zelenom pikniku 2.6.2021. u parku Vruljica. Bit će to miran prosvjed protiv betonizacije grada, u svrhu podizanja svijesti o važnosti zaštite prirode i zdravlja čovjekova okoliša i uključivanje građana u odlučivanje o uređenju javnih površina. Piknikom će ukazati i na želju da se osigura opstanak „prepoznatljivih i voljenih gradskih simbola kao što su stoljetne lipe na Trgu sv. Frane ili drvored na Putu Dikla.“⁶⁵

„Zadrani rekli NE betonu: Ljudi se godinama žale na iste stvari, tužan je taj status quo“ i „Probudjeni Zadar u zelenoj oazi“ (2.6.2021.) izvještavaju o mirnom prosvjedu koje je organizirala udruga Eko Zadar. Ljudi se okupili kako bi rekli odlučno „NE“ betonu koji, u vrijeme kada svjetski gradovi rade na zaštiti, očuvanju i širenju zelenih gradskih oaza, u Zadru sve više dominira. - Ne radi se isključivo o projektu uređenja Vruljice, koji je idejno u redu, ali zabrinjava nas hoće li se to zbilja tako provesti i koliko će se u obzir uzeti i sačuvati postojeće zelenilo. (Danira Travica). U oba se članka prenose izjave Zadrana iz javnog i političkog života.⁶⁶

„Hoće li piknik na Vruljici postati nova zadarska tradicija?“ (7.6.2021.) – Autorica članka prenosi vijesti vezane uz mirni prosvjed na Vruljici koji je ima dobar odaziv svih generacija građana zbog čega je pokrenuta Facebook grupa Zeleni piknik-stabla su glavna u kojoj se članovi dogovaraju za dan u tjednu kojim bi se mogli nastaviti održavati slični susreti. Autorica dodaje kako je Vruljica idealno mjesto za bijeg s vrućeg asfalta.⁶⁷

⁶⁴ https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/05/foto-djelatnici-nasada-uredili-povrsinu-oko-prometnog-otoka-kod-bolnice/?fbclid=IwAR2X-ZDSq_qMd4Zu9Wk0lAtxFXiqXqZYUhYCOIEgrxr2DrgyVPH02e6Jwlo

⁶⁵ https://ezadar.net.hr/dogadaji/4044320/zeleni-piknik-za-zeleni-grad-eko-zadar-poziva-na-mirni-prosvjed-protiv-betonizacije-grada/?fbclid=IwAR3iB4xRmbHxZdsn4f7nguUZWpHDwbVAgMIDm_QFMvLpROfVZEiGHC8GNkI

⁶⁶ https://www.057info.hr/vijesti/2021-06-02/zadrani-rekli-ne-betonu-ljudi-se-godinama-zale-na-iste-stvari-tuzan-je-taj-status-quo?fbclid=IwAR1LA0EjOn5Ya6O8ITgx1S80_ILYupihcIwg3LFO80zmq7cADP2k7ebsaKM i https://ezadar.net.hr/dogadaji/4045652/probudjeni-zadar-u-zelenoj-oazi/?fbclid=IwAR1r_VYfoVVVpRbeIstH4gvyFX2VZjSRH64kITwRpRO36L-avFcchHMBqw

⁶⁷ <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4047548/hoce-li-piknik-na-vruljici-postati-nova-zadarska-tradicija/?fbclid=IwAR3Dk9kUcEox3s4HyoUgRVHpbucFMADkKk6jTt51W7Xw7dvo8pPlst4C-yg>

Izvještaji „FOTO Stabla crnike iz Tuđmanove presađuju se u dvorište Opće bolnice, u planu je sadnja novih 70 stabala“, „Dvanaest stabala crnike iz Tuđmanove ulice presadit će se u dvorište Opće bolnice“ i „Dvanaest stabala crnike iz Tuđmanove presadit će se u dvorište bolnice“ (17.6.2021) – prenose dogovor izvođača radova, Grada, Nasada i drugih subjekata o stablima crnike iz Tuđmanove ulice koji glasi da će ona biti presađena u dvorište bolnice, dok će se u samoj ulici posaditi novih 70 stabala. Uz rezultate dogovora kojim su sve strane zadovoljne, autori članka opširno opisuju što sve obuhvaćaju radovi na proširenju ulice.⁶⁸

„Vruljica postaje oaza za inkluzivnu igru“ (23.6.2021.) – članak je u kojem autor pobliže objašnjava što je to senzorički park i njegove benefite. „Višeosjetilni park je prostor u kojem se nudi široka paleta doživljaja igre koji posredno utječu na kognitivni i socijalni razvoj, senzornu stimulaciju te finu i grubu motoriku djeteta. (...) U centru pozornosti stavlja djetetov razvoj i učenje kroz igru u interakciji s drugima (...) djece s razvojnim teškoćama i djece urednog razvoja.“ Ovime se želi postići inkluzivnost u lokalnoj zajednici.⁶⁹

„Kako bi u budućnosti mogao izgledati park Vruljica?“ (26.6.2021) – kratak članak o odgovoru gradskoj odjela za EU fondove u vezi izgleda Vruljice i bojazni građana što se tiče betonizacije. Iz odjela poručuju da će se raditi po već utabanim stazama, a zelenilo i stabla se neće rušiti.⁷⁰

„Dva kupača i jedan posađeni bor; Nema palmi iz Španjolske, s ogoljenom plažom ušli smo u ljeto“ (3.7.2021.) – autorica članka prisjeća se ekocida u Diklo kada je borova šumica tik do plaže ogoljena koji je razljutio javnost. Konstatira da su betonizacija, sjeća stabala u svrhu gradnje stambenih kompleksa, rekonstrukcije prometnica ili proširenja parkinga, zadarska stvarnost posljednjih nekoliko godina. Povratkom na mjesto ekocida, autorica utvrđuje da najavljene palme iz Španjolske još uvijek nisu došle (mjesecima nakon), a zasađen je samo jedna bor.⁷¹

⁶⁸ <https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/06/stabla-crnike-iz-tudmanove-presaduju-se-u-dvoriste-opce-bolnice-u-planu-je-sadnja-novih-70-stabala/?fbclid=IwAR3IKHAYNmDh56EdOQ9FpbisLVTAgN2YYZHF2T4mVjRi8fR5JRYcppgvGZk>, <https://www.057info.hr/vijesti/2021-06-17/dvanaest-stabala-crnike-iz-tudmanove-ulice-presadit-ce-se-u-dvoriste-opce-bolnice?fbclid=IwAR21uk7EtZHCvCBVU32mdpv-JbaqTC09K9a4Z7T3OGqsnczMGNiBODbi5is> i https://ezadar.net.hr/dogadaji/4053894/dvanaest-stabala-crnike-iz-tudmanove-presadit-ce-se-u-dvoriste-bolnice/?fbclid=IwAR2LxVwGU7Nh8HNdbOldNtsPMWPx-wkFuxNVWUF6MgHem2o_xSRlr84yWug

⁶⁹ https://ezadar.net.hr/dogadaji/4057012/vruljica-postaje-oaza-za-inkluzivnu-igru/?fbclid=IwAR3QEECHvPQMzeZTnSu_vURrCrgmTwwmQBv8cUK0FG0HQ_0HE3EiYnh8BW4

⁷⁰ https://ezadar.net.hr/dogadaji/4058902/kako-bi-u-buducnosti-mogao-izgledati-park-vruljica/?fbclid=IwAR3KqXqBrKz4Ym48hdbsjj4C3hWzKDAjw326YhFJ5toyWWo_HUSWiWzTs84

⁷¹ https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/07/dva-kupaca-i-jedan-posadeni-bor-nema-palmi-iz-spanjolske-s-ogoljenom-plazom-usli-smo-u-ljeto/?fbclid=IwAR1PoronY1mrzUao9rSUBimd4OXwGt0YC8D8HninRnP_CvwZjPAG5CbBISs

„Sa zidom nestalo i svu zelenilo uz Murvičku – koliko će biti novog?“ (17.7.2021.) – članak izvještava o površini uz Murvičku s koje je uklonjen zid te stabla u vlasništvu BMP Asmeta na kojoj će se graditi poslovni objekt (Lidl). Za koji je tvrtka, autor se prisjeća, u rekordnom roku dobila izmjene Detaljnog plana uređenja i građevinsku dozvolu za izgradnju te se pita koliko će zelenila biti na toj površini. Napominje kako je novim prostorno planskim odredbama predviđeno 30% umjesto prijašnjih 20% objedinjenog zelenila od ukupne površine te za pribojava da će i to ostati samo forma.⁷²

„U SC Višnjik posađene tri ffarikule“ (23.7.2021.) – izvještava kako SC Višnjik godinama kontinuirano provodi sanaciju i obnovu postojećeg zelenila te sadnju novih biljaka, sada su to učinili na mikrolokaciji, a planiraju nove sadnje u budućnosti.⁷³

Izvještaji „S kostela u Tuđmanovoj skinute krošnje, ali neće se popilati“ (23.7.2021.) te „Počeli su radovi na premještanju stabala kod City Gallerie“ i „FOTO Rezidba stabala označila početak nove faze u Tuđmanovoj“ i fotogalerija s naslovom „Započelo uklanjanje stabala ispred City Gallerije“ (26.7.2021.) prenose vizualno i pismeno rezidbu krošnji stabala na trasi ceste radi lakšeg prijenosa i presađivanja u rasadnik. Time je započela faza radova na kolniku. Ravnatelj Nasada kao i pročelnik odjela za Eu fondove izjavljuju kako se ne radi o sjeći stabala nego o pripremnim radovima prije presađivanja, te da će se na trasu postaviti 70 novih stabala. Autori članaka prenose kako je više prolaznika i stanovnika bilo uznemireno prizorom.⁷⁴

„Osim POS-ovih, gradit će se stanovi za najam i kadrovski stanovi na Bilom Brigu i Smiljevcu“ (30.7.2021.) izvještava o susretu ministra, gradonačelnika Dukića, izvođača radova i drugih uključenih u projekt izgradnje stanova, prilikom čega je državni tajnik Uhlir izjavio da: „Ministarstvo intenzivno radi na dovršetku programa zelene urbane infrastrukture, platforme koja se naslanja na programe i politike EU-a vezane za ozelenjavanje i održivost gradova. Cilj ovih nastojanja je smanjiti emisiju CO₂, a time i smanjiti temperaturu zraka u velikim gradovima, smanjiti opterećenja na sustave oborinske odvodnje, potrošnju energije te općenito povećati kvalitetu života u urbanim sredinama. Također, priprema se i program kružnog

⁷² <https://www.057info.hr/vijesti/2021-07-17/sa-zidom-nestalo-i-svo-zelenilo-uz-murvicu-koliko-ce-biti-novoga>
⁷³ https://ezadar.net.hr/dogadaji/4074500/u-sc-visnjik-posadjene-tri-farikule/?fbclid=IwAR3_595ExItnHSwDKUxK9X5gA3t9PmUXn0r5RlyazisShk1DZKR53oJOHFc

⁷⁴ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-07-23/s-kostela-u-tudmanovoj-skinute-krosnje-ali-neece-se-popilati>,
<https://ezadar.net.hr/dogadaji/4076244/poceli-su-radovi-na-premjestanju-stabala-kod-city-gallerie/?fbclid=IwAR3aSmUJPwKmXVLvkX15LkXk-Yj4gRdw-alatwUSEVOLivLTye5uBoJArUs>,
<https://www.057info.hr/vijesti/2021-07-26/foto-rezidba-stabala-oznacila-pocetak-nove-faze-u-tudmanovoj> i
https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/07/zapocelo-uklanjanje-stabala-ispred-city-gallerije/?fbclid=IwAR1RBggnUPhRGx3VQ173gOoGHRPsp6Nae_ZGEUTdunL-IsGyinkDP1-im1Y

gospodarstva u urbanizmu. Sve su to programi u kojima će naši gradovi moći sudjelovati sa svojim projektima te za njih povući novce iz programa oporavka i otpornosti“.⁷⁵

„Presadivanje košta više od pola milijuna kuna, Meštrović: Spavaju li stabla u hotelu?“ (2.8.2021.) – izvještaj prenosi neka od pitanja na sjednici gradskog vijeća između kojih je i cijena presađivanja stabala iz Tuđmanove u rasadnik Cerodol. Nadležni kažu da je presađivanje palmi u Jazinama koštalo više od pola milijuna kuna, a da premještanje stabala u Tuđmanovoj može koštati do 50 tisuća kuna po stablu, dok se vijećnici pitaju kako i zašto.⁷⁶

„Presadivanje palmi u Jazinama koštalo je upola manje nego je Dukić rekao vijećnicima“ (4.8.2021.) – izvještaj prenosi kako je gradonačelnik obmanuo vijećnike i lagao koliko je došlo presađivanje palmi. U Županijskoj lučkoj upravi dobili su provjerenu informaciju prema kojoj je taj posao koštao 240 tisuća kuna bez PDV-a. Odnosi se na vađenje, transport, čuvanje i vraćanje palmi.⁷⁷

„Zeleni piknik s pogledom na more, ne može bolje“ (5.8.2021.) – izvještaj prenosi kako je ekipa entuzijasta okupljena oko udruge Eko Zadar organizirala još jedan zeleni piknik i podsjetila javnost na jednu zelenu oazu „koju Zadranima malo koriste za relaksaciju tijekom godine, a ljeti je „ponovno otkrivaju“ uz turiste“. Radi se o zelenoj površini kraj Elektre koju su ovom prilikom entuzijasti očistili od čikova i smeća te su pravili origamije i ekološke poruke.⁷⁸

„Barkajoli, vile, sfinga, Zadar će dobiti novu turističku rutu!“ (7.8.2021.) – članak predstavlja novu turističku rutu koja će voditi od Poluotoka do Perivoja Sfinga. Dio je to projekta Recolor u kojem je cilj „unaprijediti potencijal kulturnih i prirodnih znamenitosti i krajolika odabranih lokacija na području Hrvatske i Italije koji nisu bili dio tradicionalnih turističkih ruta, ono se preklapa s radom udruge kojoj je jedan od glavnih ciljeva promicanje turizma te širenje znanja i vještina, razmjena ideja, znanja i iskustava iz područja interpretacije baštine.“ U tekstu se dalje

⁷⁵ https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/07/osim-pos-ovih-gradit-ce-se-stanovi-za-najam-i-kadrovski-stanovi-na-bilom-brigu-i-smiljevcu/?fbclid=IwAR1Y-dAVpxYNwZn_vX-1AL7Fzb_ABgyn9F6Tl_D_EldjMCZMxT2-gaRNPrs

⁷⁶ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-08-02/presadivanje-kosta-vise-od-pola-milijuna-kuna-mestrovic-spavaju-li-stabla-u-hotelu?fbclid=IwAR1fDKuPY7sYeL-4-erZZPBR9nAvfza85EbrpFpZMEXVC7pRuKOAKp4OQNU>

⁷⁷ https://www.057info.hr/vijesti/2021-08-04/presadivanje-palmi-u-jazinama-kostalo-je-upola-manje-nego-je-dukic-rekao-vijecnicima?fbclid=IwAR14JWiUXUtKWiB3qkdqSTUSbNt8q-7sfF_kPZ5HfjtE9XUyKo2fiPY76hM

⁷⁸ https://ezadar.net.hr/dogadaji/4081538/zeleni-piknik-s-pogledom-na-more-ne-moze-bolje/?fbclid=IwAR1KiEVPpGiCDJ9dvB9eObCfWvvc67ngP_YOGhkCMOy10FfFcpcIr_0rfDA

navodi što je sve dosad učinjeno u sklopu projekta (istraživanja, internetska stranica, turistička brošura, konferencija) i što će se tek napraviti (obnova sfinge).⁷⁹

„Na rivi je ljetni cirkus, a ima li tko u planu uređenje zelenog pojasa bez tucanika?“ (7.8.2021.) – članak propitkuje postoji li kakav plan za uređenje zelenog pojasa na rivi, koji je iz godine u godinu sve zatrpaniji raznim sadržajem (štandovima s pićem, hranom, suvenirima, uličnim izvođačima, morem turista, građevinskih strojeva). Postavlja se pitanje hoće li se u budućnosti tucanik zamijeniti nekom reprezentativnijom podlogom te hoće li se zeleni pojas pretvoriti u reprezentativni zeleni park.⁸⁰

„Lavčević nastavlja vađenje još 12 fafarikula uz TIZ“ (8.8.2021.) – izvještaj govori o nastavku vađenja stabala uz Tuđmanovu uz stručnu potporu Nasada koji su angažirani od odjela za EU fondove. U članku se navodi kako nije vrijeme presađivanja stabala te se postavlja pitanje hoće li presađivanje biti uspješno. Podsjeća se kako su Nasadi uspješno presadili koštele koje su se nalazile ispred City Gallerije, ali i kako je ta površina ostala bez hlada, te neće biti zelenila koje će štiti pješake i pijacu.⁸¹

„Najviše novca za održavanje zelenila u 2020. – podbacila deratizacija i uklanjanje ruševina“ (15.8.2021.) – izvještaj donosi kratku opasku gradskim službama te programu održavanja komunalne infrastrukture grada te potrošnji. Donesen slikovni prikaz koliko je od skoro 45 milijuna kuna utrošeno za kakve radnje, pri čemu je prikazano da je za održavanje javnih zelenih površina planirano utrošiti više od 10 milijuna kuna.⁸²

Izvještaji „Šuma Musapstan će biti naš ponos bez smeća“, „Zadar dobiva svoju novu uređenu zelenu oazu, gradonačelnik Dukić obišao radove u šumi Musapstan“ i „Trim staze, vježbalište, dječje igralište na 1600 m²; Radovi na Musapstanu trebaju biti gotovi za šest mjeseci, u oazu se ulaže 100 tisuća eura“ (26.8.2021.) su o obilasku radova u šumi od strane gradonačelnika, pročelnika, izvođača i drugih suradnika na projektu te njihovih izjava prilikom toga. Navode koji će sve sadržaj biti dostupan (trim i poučna staza, igralište, vježbalište,...), rok izgradnje (6 mjeseci) i trošak radova koji je financiran sredstvima iz EU fondova (100 tisuća eura). Dalje,

⁷⁹ <https://ezadar.net.hr/kultura/4082670/barkajoli-vile-sfinga-zadar-ce-dobiti-novu-turisticku-rutu/?fbclid=IwAR2ZSQ44nfRljfRbX2ULzdc7slvsg3AbZ0AhkI9yO6JRPNHYbgED4G8z3T0>

⁸⁰ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-08-07/na-rivi-je-ljetni-cirkus-a-ima-li-tko-u-planu-uredjenje-zelenog-pojasa-bez-tucanika?fbclid=IwAR3EJbPn9JpBIN6EiFarb0p3Jg1uimhj7mWQARqskovOWqMJh2DTB-JqnrU>

⁸¹ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-08-08/lavcevic-nastavlja-vadenje-jos-12-fafarikula-uz-tiz?fbclid=IwAR2Rr5pYd7FWZzjF2LCMPI2NqT-snbPb-qA6mWkZ38GVYZ8V6uQq6P-czM0>

⁸² <https://www.057info.hr/vijesti/2021-08-15/najvise-novca-za-odrzavanje-zelenila-u-2020-podbacila-deratizacija-i-uklanjanje-rusevina?fbclid=IwAR0ptfhKqluvZ9jdx5Z9wI5mtHhEYcNyiWjl5VGh08JoowTV9uvWEJfjClo>

navodi gradonačelnikovu izjavu o izgradnji zelenih barijera koje će uz kamere sprječavati odlaganje otpada u šumu, te naglašava snažno kretanje Zadra u zelenu priču. Jedan od dijelova tekst s podnaslovom „Inovativna urbana šuma za zeleniju, održiviju i otporniju budućnost Zadra“ glavi ovako: „Predstudija za Musspstan prva je sustavna studija urbane šume u RH izrađena prema načelima nove Urbane agende za EU. Cilj studije bio je postavljanje osnove za razvoj pilot projekta nove generacije urbanih šuma. (...) Suvremene urbane šume bitna su tema Zelenih politika EU, te su s tim u skladu planirane buduće aktivnosti i projekti na prostoru obuhvata šume Mustapsan. /Do sada su se urbane šume promatrale prvenstveno kao prostor estetskih kvaliteta, a danas su one najvažniji urbani prostori u EU perspektivi. U svjetlu klimatskih promjena urbane šume postaju kontrapunkt urbanizacije i prostori razvoja rješenja zasnovanih na prirodi. Države aktivno rade na računanju ekonomske vrijednosti urbane šume, te je njihova uloga u lokalnom ekonomskom razvoju značajna tema EU gradova.“ Nakon ovog segmenta, u članku se okreće novim parkovima u gradu, tj. o ulaganju u urbano zelenilo i uređenju površina koje će staviti u službu građana, to su sve površine u lokalnom i državnom vlasništvu koje su naznačene kao zelene. Spominje se uređenje Vruljice, Musapstana, predvojničke.⁸³

„Devastacija na Muraju se nastavlja – slomljeno judino drvo“ (27.8.2021.) - 057info piše kako „ne mogu Nasadi zasaditi koliko bezobzirni Zadrani (ili njihovi gosti) mogu počupati“, te da se nesavjesno i destruktivno ponašanje usprkos molbama i dalje nastavlja. Slomljeno stablo već je sljedećeg ljeta moglo pružati hlad sada je zauvijek izgubljeno.⁸⁴

„Musapstan ubrzo postaje zeleni dnevni boravak Zadrana“ (15.9.2021.) – članak izvještava kako će za pola godine Musapstan će dobiti sadržaje koji su najavljavani godinama te da će ova pluća grada postati omiljeno izletišta. Sve je to dio ideje i novog smjera Europske unije koja želi stvaranje što više urbanih zelenih površina. To je novi pravac koji slijedi Zadar, zbog čega će se izmijeniti Prostorni plan tako što će se povećati udio zelenih površina u novogradnji.

⁸³ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-08-26/suma-musapstan-ce-biti-nas-ponos-bez-smeca#komentari>, https://ezadar.net.hr/dogadaji/4092380/zadar-dobiva-svoju-novu-uredjenu-zelenu-oazu-gradonacelnik-dukic-obisao-radove-u-sumi-musapstan/?fbclid=IwAR0909plHGhq2xOHizLXMxNmqcWRjwB641IDcRDoqFpsh4n6cNvgS8_2u9Q i https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/08/trim-staze-vjezbaliste-djecje-igraliste-na-1600-m2-radovi-na-musapstanu-trebaju-biti-gotovi-za-sest-mjeseci-u-oazu-se-ulaze-100-tisuca-aura/?fbclid=IwAR3uiobLgQU0a19dSZOP55dNo50hIRI0Ujlsv_XtSHYIYbIKrAqI3FX1oYc

⁸⁴ https://www.057info.hr/vijesti/2021-08-27/devastacija-na-muraju-se-nastavlja-slomljeno-judino-drvo?fbclid=IwAR2HVZzshrhSUixgpMQ3_p-xk1HPOrCJFHFRdGOZiGn6ePRVBX-o3PjklSM

Unutar ovog gradonačelnik zaključuje da su uređenje Vruljice, Musapstana i predvojničke samo početak zelene priče Zadra.⁸⁵

„Eko-Zadar pozvao nadležne da se izjasne o sudbini lipa“ i „Eko-Zadar: Stoljetnim lipama na Trgu sv. Frane prijeti sječa“ (16.9.2021) – mediji prenose još jednu izjavu za javnost udruge Eko Zadar koju potpisuje Danira Travica, a radi se o nastavku situacije sa stoljetnim lipama. U izjavi autorica navodi kako je prvi od odgovora Grada koji je udruga dobila na pitanje hoće li se stabala sjeći, glasi da će se stabla sačuvati, čak pod cijenu izmjene projekte dokumentacije ako do toga dođe, nije planirano njihovo uklanjanje. Međutim, D. Travica navodi kako su zaprimili dojavu na Zeleni telefon koja govori suprotno, tj. da će se stabla ipak sjeći. Pozivaju nadležne da se izjasne i naglašavaju kako sadnja novih stabala nije utjeha za posječena stogodišnja stabla, ako se dogodi taj scenarij.⁸⁶

„Grad objavio natječaj za pretvaranje bunkera u turističku atrakciju“ (18.9.2021.) – izvještava o natječaju preobrazbe bunkera u sklopu projekta Revival. Navode se iznosi povučeni iz EU fondova, te iznosi koje je dobio Grad (nešto manje od 230 tisuća eura) i koji je predviđen za radove (oko 400 tisuća kuna). Cilj projekta kako kažu nadležni je da (se) „Na taj način se želi podići svijest i pažnja lokalnih vlasti o problemu zanemarenosti tog oblika baštine kao i na njihov ekonomski i kulturni potencijal.“⁸⁷

„VIDEO KOME JE SMETALA? Starbagov bager iščupao maslinu jer je grančica virila na cestu; „Moj dido ju je posadio prije 20 godina“ (29.9.2021.) – izvještaj prenosi snimku trenutka kada je bager iščupao maslinu i tekst u kojem vlasnica masline priča o događaju. U sklopu izgradnje kanalizacije i rekonstrukcije vodovoda bageri su bili u Novom Bokanjcu gdje su bez obzira na prijašnje odgovore kako maslina neće smetati radovima maslinu ipak iščupali. Radi se o maslini na javnoj površini, koju su stanari odlučili uljepšati sadeći zelenilo, a koju je zasadio djed vlasnice masline.⁸⁸

Članak „Akcija mladih: “Noćni klub plaća 195, a koristi preko 1200 kvadrata javne površine. Netko je sebi u džep stavio 9 milijuna kuna” (1.10.2021.) izvještava o konferenciji Akcije

⁸⁵ https://ezadar.net.hr/dogadaji/4104122/musapstan-ubrzo-postaje-zeleni-dnevni-boravak-zadrana/?fbclid=IwAR0pqVxTXr5MDd_0StyYtewNM3GrO2UQ_U60ZE-3dy9d4Drhds6Y9v3fkDg

⁸⁶ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-09-16/eko-zadar-pozvao-nadlezne-da-se-izjasne-o-sudbini-lipa> i <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4104576/stoljetne-lipe-na-trgu-sv-frane/?fbclid=IwAR2EBmlz7v-nZQPZZi2FjFMur1bhdzW7hS7ca8QvN6fcPu0wAMnsmd9QQtg>

⁸⁷ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-09-18/grad-objavio-natjecaj-za-pretvaranje-bunkera-u-turisticku-atrakciju>

⁸⁸ <https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/09/video-kome-je-smetala-strabagov-bager-iscupao-maslinu-jer-je-grancica-virila-na-cestu-moj-dido-ju-je-posadio-prije-20-godina/?fbclid=IwAR1ZEVjVGLfh6L-FI2h0bSElptZS7xaVqY0E8Gle3Viz2QgHpOzPPR4jQVs>

mladih koja je održana ispred Perivoja kraljice Jelene Madijevske. Ovom je prilikom u središte pozornosti stavljena politička protekcija i pogodovanje te uzurpacija javne površine. Naime, članak prenosi kako Akcija mladih upozorava kako ugostiteljski objekt/vlasnik plaća najam male kvadrature javne površine a u biti iskorištava jako mnogo i to besplatno. Dalje se u članku navodi: „–Grad Zadar čestice na korištenje daje Nasadima, a oni ih iznajmljuju privatnoj osobi. Pa Nasadi su komunalna tvrtka, bave se hortikulturom, a ne iznajmljivanjem gradskog vlasništva. Neće valjda njihov djelatnik nakon što poreže živicu ići mjeriti koliko kvadrata koristi noćni klub. Naravno da neće, zato se to i radi, mišljenja je vijećnik.“⁸⁹

„MO Poluotok dao prijedloge za KVARTipo: Kapetanski, špine, stabla kod Sv. Šime“ (14.10.2021.) – Navodi da se MO Poluotok ažurno javio na poziv Grada Zadra za participativnim sudjelovanjem u prijedlogu komunalnih projekata putem pilot-projekta KVARTipo. Prijedlozi sada dolaze u formi građanske inicijative, a u okviru predviđenih 240.000 kuna MO predlaže nekoliko općih mjesta, koja su i do sada isticana. Predlažu uređenje Kapetanskog, uređenje tzv. "Zelenog trga" u blizini foruma, uređenje šetnice i staza između drvoreda te dodatna dječja igrališta na staroj rivi (obala Petra Krešimira IV.), obnovu zapuštenih fasada, uređenje dječjih igrališta i zelenih površina u svakom dvorištu, vraćanje stabala kod crkve sv. Šime, postavljanje javnih "špina" za vodu.⁹⁰

„Sječa stabala obilježila i početak obnove stare Tehničke: Korijenje je zahvatilo temelje“ (20.10.2021.) – članak navodi kako su o navedenoj situaciji javnost na to putem Facebooka upozorili građani ističući kako su nestala dva stabla pred ulazom u zgradu, unatoč tome što projekt predviđa očuvanje zelenila. Također, spominje se da je uklonjena i jedna rijetka vrsta palme koja je preživjela nametnike, ali ne dolazak građevinara. Sa Sveučilišta koji je nositelj obnove stiže odgovor kako se sječa morala dogoditi zbog toga što je naknadnim radovima utvrđeno da korijenje smeta obnovi temelja, nadodali su i da je u obnovi predviđeno hortikulturno uređenje dvorišta i pročelja zgrade. Nasadi izjavljuju kako se izvođač nije konzultirao s njima u vezi stabala, ali da bi njihova stručna preporuka bila da se stabla ostave.⁹¹

⁸⁹ https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/10/akcija-mladih-noćni-klub-placa-195-a-koristi-preko-1200-kvadrata-javne-povrsine-netko-je-sebi-u-dzep-stavio-9-milijuna-kuna/?fbclid=IwAR0b6yjtGQ9yKIE_rO0ei5AQbmi2qrGQmnkJtZirDU4lAr3_PRJXuB9JZak

⁹⁰ https://www.057info.hr/vijesti/2021-10-14/mo-poluotok-dao-prijedloge-za-kvartipo-kapetanski-spine-stabla-kod-sv-sime?fbclid=IwAR2pNn2FV--xpuW0UJW54rBHGVp_jdCm2iGEa89tPKF9ROLREgQSHhR-crk

⁹¹ https://www.057info.hr/vijesti/2021-10-20/sjeca-stabala-obiljezila-i-pocetak-obnove-stare-tehnicke-korijenje-je-zahvatilo-temelje?fbclid=IwAR0W9pnsnWy4b2_efh4U7dca8VTTMuYYsc-IP5Kx1MPU0ZwUp6l5mn2fQNE

„Poznat novi rok za obnovu Sfinge, u planu uređenje cijelog perivoja“ (24.10.2021.) – prenosi odgovor nadležnih iz Grada u vezi obnove sfinge, rokova i napretka, u kojem iznose kako se napravilo mnogo zadataka unutar projekta (izrada dokumentacije, istraživanja, promo i info materijali,...), te da slijedi druga faza u kojoj će se vršiti obnova za koju je grad dobio više od 250 tisuća eura i novi rok do sredine 2022. godine. Nadalje se spominje kako će grad o svom trošku ići u obnovu cijelog perivoja u sljedećim godinama.⁹²

„Glavne teme Zelenog telefona su otpad, deponiji, upiti oko odlaganja, zelenilo i bespravna gradnja“ (29.10.2021.) – izvještava o jednoj od najdugovječnijih aktivnosti Udruge „Eko-Zadar“, Zeleni telefon, servis za prijavu različitih okolišnih problema koja je dostupna od 2003. g. za sve građane koji imaju potrebu prijaviti različite probleme u okolišu i zbog kojih im treba pomoć. Iz udruge navode kako problemi koji Zadranima najčešće prijavljuju variraju iz godine u godinu, ali da su primijetili da se, otkako je korona, smanjio broj prijavi, što je neočekivano s obzirom na to da su ljudi više bili u prirodi. Nadalje, navode da su na području Zadarske županije glavne teme otpad, deponiji, upiti oko odlaganja, zelenilo i bespravna gradnja, pogotovo na obali, poput nasipavanja obale.⁹³

„Meštrović: zgrade sve veće, zelenila sve manje: tko dopušta betonizaciju Zadra?“ (1.11.2021.) – izvještaj prenosi dio rasprave s gradskog vijeća u kojem vijećnik Meštrović povukao pitanje urbanizacije grada „bez kvadrata zelenila“, te daje primjer Belafuže. Vijećnik dalje propitkuje davanje uporabnih dozvola objektima koji, izgleda, na terenu ne zadovoljavaju uvjete zelenila. Gradonačelniku se čini da je manje zelenila, ali smatra kako su uvjeti od 20 posto zelenila zadovoljeni, inače investitori ne bi dobili uporabnu dozvolu te napominje da će se do kraja godine promijeniti prostorni plan u kojemu će uvjet biti 30 posto zelenila, ali će morati biti i okrupljeno na čestici dok je sadašnjim planom moguće razbacati stabla posvuda. U nastavku je suprotan primjer u kojem se navodi povećanje zelenila u gradu.⁹⁴

„7 stabala i 60 oleandara posađeno u Vukovarskoj ulici na Bilom Brigu ususret Danu sjećanja“ (12.11.2021.) – izvještava kako se u sklopu 3. Nacionalne kampanje “Zasadi stablo, ne budi panj” u suradnji OŠ “Zadarski otoci”, Mjesnog odbor Bili Brig i gradskih “Nasada”, a ususret Danu sjećanja “pozelenila” i uredila Vukovarska ulica. Učenici 8. razreda, članovi MO i radnici

⁹² https://www.057info.hr/vijesti/2021-10-24/poznat-novi-rok-za-obnovu-sfinge-u-planu-uredenje-cijelog-perivoja?fbclid=IwAR213VzxjdW7vCpBGykgDYDwPVbTcZaQNuWhPn-G98EqSa_dw3kQwGcCm1A

⁹³ <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4130586/glavne-teme-zelenog-telefona-su-otp-ad-deponiji-upiti-oko-odlaganja-zelenilo-i-bespravna-gradnja/?fbclid=IwAR1iMztj020TjCOvJPvcKjmFeIUcBjLdvNzMaBqB1YZkrHboPHekMxGQDxk>

⁹⁴ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-11-01/mestrovic-zgrade-sve-vece-zelenila-sve-manje-tko-dopusta-betonizaciju-zadra>

“Nasada”, uklonili su ostatke starih, neuglednih grmova, te umjesto njih zasadili 60 oleandara i 7 sadnica listopadnih stabala te su uredili zemljanu površinu.⁹⁵

„Legendarna zadarska sfinga dobit će novi značaj“ (20.11.2021.) – prenosi video reportažu Diadora TV koja govori o obnovi zadarske sfinge u sklopu projekta Recolor, kojem je cilj sfingi vratiti sjaj i učiniti je turističkom atrakcijom. Naime, projekt za cilj ima preusmjeravanje turističke rute s Poluotoka na Brodaricu tako što će isticati mjesta koja nisu na turističkim rutama te im tako priznati kulturnu baštinu koja do sad nije valorizirana.⁹⁶

„Znanstvena knjižnica i Pomorska škola uključile se u akciju “Zasadi stablo, ne budi panj”“ (25.11.2021.) – izvještava o uključivanju Znanstvene knjižnice i Pomorske škole u nacionalnu kampanju u suradnji s Čistoćom i Nasadima prilikom čega su zasadili stabla. U članku se navodi kakao je cilj ove inicijative „potaknuti pojedince na stvaranje kvalitetnije životne sredine, a kroz sadnju sadnica ujedno i pomoći ekosustavu. Razvijati ekološku svijet o klimatskim promjenama, stvarati kolektivno zadovoljstvo zbog aktivnosti usmjerene na očuvanje okoliša. Prepoznati važnost očuvanja okoliša za opću dobrobit.“⁹⁷

„Meštrović: Tražit ćemo uređenje šume na Žmirićima i da se ne dozvoli ovakva betonizacija po gradu“ (25.11.2021.) – izvještava o događanjima sa sjednice gradskog vijeća u susret izglasavanju godišnjeg proračuna pri čemu svaka stranka vuče prema svojim ciljevima. Između ostalog E. Meštrović da treba donijeti „Novi generalni urbanistički plan, da se ne dozvoljava ovakva betonizacija po gradu, da se napravi humani urbani kvart, tražit ćemo uređenje šume na Žmirićima, definitivno pločnik u Petrčanima i onda idemo na pomoć svima potrebitima.“⁹⁸

„U planu revitalizacija bunkera na zadarskom vidikovcu“ (26.11.2021.) – izvještava o konferenciji za medije u vezi projekta Revival kojem su ciljevi zaštititi i adaptirati zaboravljenu kulturnu baštinu, a unutar kojeg će se obnoviti bunker na Vidikovcu i urediti pripadajuća zelena zona s vidikovcem, pješačkim stazama i javnim parkingom, uz formiranje brojnih dodatnih sadržaja za rekreaciju, turizam i odmor. To podrazumijeva uređenje bunkera za “vojni turizam“

⁹⁵ https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/11/7-stabala-i-60-oleandara-posadeno-u-vukovarskoj-ulici-na-bilom-brigu-ususret-danu-sjecanja/?fbclid=IwAR2kPNNwmeKQjIPNU_vBkZUm4AiDmwjkVtmHSjFWPd4d1N65aX5n2Qp1umk

⁹⁶ <https://ezadar.net.hr/diadoratv/4142888/legendarna-zadarska-sfinga-dobit-ce-novi-znacaj/?fbclid=IwAR3fJk4AW7Lnxt62dEiX0BCugzny5wX606OvwHtB6-LTiVR-Qqi2x2ptE>

⁹⁷ <https://www.antenazadar.hr/clanak/2021/11/znanstvena-knjiznica-i-pomorska-skola-ukljucile-se-u-akciju-zasadi-stablo-ne-budi-panj/?fbclid=IwAR2E81JwdKy0bJV0sP6-b981AO8i805VpeGRo5OSjK077gsEQaCDk3hclWw>

⁹⁸ <https://ezadar.net.hr/dogadaji/4146758/mestrovic-trazit-cemo-uredjenje-sume-na-zmiricima-i-da-se-ne-dozvoli-ovakva-betonizacija-po-gradu/?fbclid=IwAR1i43imtiBtGGVZWbSbfGxzz7RZCW2MyO87RfR1IWEHKhhFjEF2s3vBmto>

i različita društvena, kulturna i turistička događanja. Uz revitalizaciju podzemne utvrde uredit će se i okoliš na Vidikovcu, a izgradit će se i atraktivna platforma i ruta za turiste prilikom koje će imati priliku razgledavati netaknutu prirodu i istraživati zaboravljene mreže bunkera.⁹⁹

„Vijećnik Marić bi popločao i izgradio fontanu, a Dujela čekao novce iz EU za cjelovito rješenje“ (4.12.2021.) – izvještava o događaju sa sjednice Gradskog vijeća na kojoj je vijećnik M. Marić predložio da se poploča „park između Tehničke škole i Peglice“ jer se stvara nova vizura tog dijela grada. Uređenjem Kneževe i Providurove palače te Tehničke škole, bilo bi dobro popločati park, staviti fontanu jer bi to podiglo razinu grada, obrazlaže vijećnik u nastavku. Na odgovor se javio pročelnik za komunalne poslove Robertino Dujela, koji premda prihvaćajući ovu inicijativu, smatra da ne treba napraviti samo „face lifting“ već cjelovito rješenje koje bi se moglo preporučiti za financiranje iz EU fondova (kao npr. Muraj). Autor članka dalje bilježi da ni vijećnik ni pročelnik nisu imenovali park koji se zove Jarula. Osvrnuvši se u nastavku na nastanak parka 1954. te na njegovu dugogodišnju devastaciju i uzurpaciju (grafiti, terase restorana) autor članka kritizira vlast koja ne može napraviti ništa bez EU sredstava, ni obične komunalne zahvale kao što je sanacija korijenja i popločavanje parka.¹⁰⁰

„Asfaltira se pet metara širok nogostup na kojem će umjesto zelenila biti biciklistička staza“ (14.12.2021.) – članak izvještava da se nakon pet mjeseci od kada su sječom stabala počeli radovi u Ulici Franje Tuđmana, postavlja asfalt. Asfalt se postavlja i na kolnik i na nogostup, umjesto kamena ili betonskih ploča. Na nogostupima će prolaziti biciklističke staze. Autor članka piše da na nogostupima neće biti „Niti jedne travke, a kamoli stabla koji jednostavno nisu predviđeni projektom pa će pješaci i biciklisti pržiti se u asfaltu.“ Dalje se pita što će se dogoditi s drvoredom čempresa uz crkvu sv. Ivana koji je zarobljen u asfaltu jer je bio potreban prilaz za automobile s ceste kojoj svaki od šest kolničkih trakova treba imati tri metra širine.¹⁰¹

„U planu pola milijuna kuna za hortikulturno uređenje rive, razmatra se i biciklistička staza“ (19.12.2021.) – članak izvještava o iznosu od pola milijuna kuna za Obalu kralja Petra Krešimira IV., tj. rivu koji je u Programu građenja komunalne infrastrukture na području Grada

⁹⁹ https://ezadar.net.hr/dogadaji/4147436/u-planu-revitalizacija-bunkera-na-zadarskom-vidikovcu/?fbclid=IwAR31ljQSOv633On3m5spLKUPDVtP7DJjv8vCSacdxUOtrW8QEMkAn_kDG_g

¹⁰⁰ https://www.057info.hr/vijesti/2021-12-04/vijecnik-maric-bi-poplocao-i-izgradio-fontanu-a-dujela-cekao-novce-iz-eu-za-cjelovito-rjesenje?fbclid=IwAR3_DQPoeLLugmu1F8FaU7NJ-x6xyEnXEgdZHYo9CW_hJffzNPRiKqO0sc

¹⁰¹ https://www.057info.hr/vijesti/2021-12-14/asfaltira-se-pet-metara-sirok-nogostup-na-kojem-ce-umjesto-zelenila-biti-biciklisticka-staza?fbclid=IwAR25tF1iC_9Zdkpneef_9nc1EQOKMTYLd6aQFBHMCJoxYLPwUIDz1ygUlnE

Zadra za 2022. godinu predložen za usvajanje na proračunskoj sjednici Gradskog vijeća. S obzirom na to da su sredstva za sanaciju rive osigurana kroz EU i nacionalni doprinos, mediji su pitali resornog pročelnika Darka Kasapa na što se to odnosi. On odgovara da se radi o iznosu koji će biti kandidiran prema EU sredstvima, a kojim planiraju izvesti hortikulturno uređenje i novo navodnjavanje za zelenilo te urediti postojeće pješačke staze, a možda i biciklističke te da će intenzivno raditi na projektu kako bi pratili dovršetak obnove rive.¹⁰²

„Obnova Puta Dikla procijenjena na 10 milijuna kuna, hoće li ulica postati dvosmjerna?“ (23.12.2021.) – izvještava o sjednici Gradskog vijeća na kojoj se raspravlja o planovima za Put Dikla koje se nakon dugo vremena našlo u Programu komunalnog građenja na području Grada Zadra. Mediji prenose da je pročelnik Kasap najavio da bi se sa sjeverne strane van fafarikula izgradila pješačka i biciklistička staza, a drvoredi s obje strane bi ostali isti, ulica bi, također ostala jednosmjerna, a asfalt popravio. Radovi su procijenjeni na 50 tisuća kuna.¹⁰³

„Marina Zadar 2020 izrađuje idejno rješenje parka Jazine“ (28.12.2021.) – članak izvještava o zaključivanju ugovora o izradi idejno urbanističko-arhitektonskog rješenja uređenja Parka Jazine, i to prema odluci gradonačelnik. Tvrtka s kojom je sklopljen ugovor, nova je tvrtka Nikole Bašića u kojoj mu je jedan od suvlasnika i suprug pročelnice D. Bušić. Navodi se kako je izrada rješenja plaćena 19 tisuća kuna i isplaćena iz sredstava za manifestacije tako da u Odjelu za graditeljstvo i prostorno uređenje u čijoj je nadležnosti izrada urbanističkih planova o tome ništa ne znaju. Autor članak konstatira da je možda je došlo do greške u iznosu s obzirom na to da navedeni odjel procjenjuje izradu ovakvih rješenja na 199 tisuća kuna, a možda se radi o šali. Dalje navodi kako ni Nasadi koji održavaju park Jazine u dnu kojeg se nalazi spomenik braniteljima, pojma nemaju da bi netko prekrajao navedenu zelenu površinu, a nema veze s hortikulturom. Naime, Nasadi obnavljaju zelenilo i planiraju dovesti navodnjavanje do pozicije oko spomenika braniteljima koji je otkriven 2017. godine. Autor se za kraj pita zašto se i kome plaćaju ovi iznosi i kada će se doći do transparentnijeg proračuna.¹⁰⁴

„Na Žmirićima građani uz pomoć Nasada stvaraju park“ (28.12.2021.) – članak izvještava o zajedničkoj akciji članova Društva prijatelja parka Žmirići i Nasada kojom su ozelenili površinu u kvartu. Članak započinje izjavom da „dok mnogi građani izražavaju nezadovoljstvo

¹⁰² <https://www.057info.hr/vijesti/2021-12-19/u-planu-pola-milijuna-kuna-za-hortikulturno-uredenje-rive-razmatra-se-i-biciklisticka-staza?fbclid=IwAR0gei9IC9uQL7NiRzMndz-8ndD2NM7Iw8X5rZdnJp-lNH1vIpw3bTIPZEK>

¹⁰³ https://www.057info.hr/vijesti/2021-12-23/obnova-puta-dikla-procijenjena-na-10-milijuna-kuna-hoce-li-ulica-postati-dvosmjerna?fbclid=IwAR20RXsbK7xEXeQqKKUza2GR0jJT1L3fUO1ZbRITT_CzaWP71WH-TD_IQp8

¹⁰⁴ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-12-28/marina-zadar-2020-izrađuje-idejno-rjesenje-parka-jazine>

urušavanjem zelene slike grada u korist betona, na Žmirićima su se uhvatili posla“. Oni su upregnuli svoje ruke i uz pomoć Nasada (koji su se „proteklih godina jako trudili da ozelene javne površine“) napravili akciju sadnje „kakva podsjeća na prošla, ali dobra vremena“ i mogu biti ogledni primjer drugim kvartovima „koji vape za zelenilom“. Autor članka izostavlja iz napomene stanare zgrada Sigme uz Teslinu ulicu jer su njima nadležni iz Grada preporučili SC Višnjik. Dalje se u članku navodi kako se u Žmirićima odvija devastacija zelenila na privatnim terenima, ali novi park koji je stvoren u akciji članova Društva, stanara četvrti i Nasada pazit će se i održavati i dalje zajedničkim snagama. U navedenoj akciji, kao i u samostalnim radovima Nasada tijekom prosinca zasađeno je preko sto sadnica stabala i grmova.¹⁰⁵

„Izmjene PP Grada Zadra odlučene prije godinu dana - kad će ugledati svjetlo dana“ (29.12.2021.) – članak propituje vrijeme i razloge izmjene Prostornog plana Grada Zadra koji će prema najavi nadležnih biti spreman u prvoj polovici 2022. godine. Na upite rade li se izmjene uopće te kada će biti gotove nadležni iz Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije, koji je dobio posao u iznosu od 195 tisuća kuna, odgovaraju da se izmjene pripremaju, ali da ne znaju reći kada će one biti gotove za javni uvid. Naime, u članku se navodi kako ugovorenog roka uopće nema. Nadalje se piše o razlozima izmjena prostornog plana te se navodi da „iako se u javnosti tumačilo kako se Plan mijenja prvenstveno zbog uvođenja obaveza o 30 posto zelene površine unutar građevinske čestice te uvrštavanja novih turističkih kapaciteta, prije će biti da se Plan mijenja prema korekcijama koje traže vlasnici nekretnina.“ Kao jedan od razloga izmjene navedeno je „stvaranje prostorno-planskih preduvjeta za daljnji razvoj turizma i komplementarnih sadržaja (...) kao i selektivnog stanovanja u sinergiji s turističkim sadržajima s ciljem postizanja održivih turističkih investicija“. Što se pod tim misli, članak navodi da će javnost saznati do nove turističke sezone. Jedino što portal zna jest da su se podnijeli zahtjevi za širenje hotela Mediteran te gradnju hotela u sklopu SC Višnjik. Te da je prostorno planiranje priča s neizvjesnim krajem što dokazuje izmjena Županijskog prostornog plana koja traje od 2019.¹⁰⁶

„Dodir s prirodom u gradovima smanjuje usamljenost, pokazuje studija“ (3.1.2022.) – članak prenosi rezultate prve studije o utjecaju okoline na usamljenost. Navodi se kako je usamljenost veliki problem u mentalnom zdravlju te da može povećati rizik od smrti za 45 %, čak više nego onečišćenje zraka ili pretilost. Rezultati studije su pokazali da se osjećaj usamljenosti

¹⁰⁵ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-12-28/na-zmiricima-gradani-uz-pomoc-nasada-stvaraju-park>

¹⁰⁶ <https://www.057info.hr/vijesti/2021-12-29/izmjene-pp-grada-zadra-odlucene-prije-godinu-dana-kad-ce-ugledati-svjetlo-dana?fbclid=IwAR3BFhnEivmWFaU81sYsNezvba36CkfX6wL-CSUg8YA6S-yZf3smfHJNjII>

povećavao u gužvi, dok se smanjivao kad su ljudi bili u kontaktu s prirodom, kada su vidjeli drveće ili nebo, čuli ptice. Osjećaj usamljenosti smanjivao se s povećanjem osjećaja društvene uključenosti, a posebice kada je taj osjećaj bio povezan s prirodom, tada se njihov učinak povećavao. Istraživači smatraju da bi zeleni punktovi u gradovima mogli smanjiti usamljenost, kako svojom vizurom tako i svojom mogućnosti za pružanje više prilika za druženje. Jedan od članova studijskog tima, između ostalog navodi kako su „zdravlje okoliša i javno zdravlje jedno te isto.”¹⁰⁷

„Grad odustao od projekta uređenja - zapuštenost Kapetanskog platila dva bagrema“ (6.1.2022.) – članak započinje informacijom da je Kapetanski park ovih dana došao u ruke vrtlara iz Nasada koji su morali skinuti dva posve osušena stabla bagrema te da će u petak očistiti teren. Međutim, to po sudu autora članka neće „ukloniti zapuštenost i zaboravljenost tog atraktivnog prostora“ koji je imao mnoge uloge (kapetanski most, pozornica, ljetno kino, teren za igranje košarke, mjesto za zabave). Navodi se premda su mnogi političari obećavali revitalizaciju prostora i premda je još 2015. otvoren natječaj za obnovu i uređenje prostora, šapatom se odustalo od tih projekata te nije napravljeno ni obećano komunalno uređenje. “Kapetanski još uvijek ponosno čuva svoju zapuštenost“ navodi autor članak koji za kraj konstatira kako je čudno da i ovaj projekt nisu prijavili za EU sredstva.¹⁰⁸

„Amandman NL Enia Meštrovića za Kapetanski - što im je ponudio Dujela!?“ (9.1.2022.) – članak izvještava o amandmanu NL Enia Meštrovića kojom se traži komunalna sanacija Kapetanskog parka jer je infrastrukturno uređenje tog prostora preduvjet za urbano prilagođavanje istog prostora mladima ljudima za organizaciju događaja (koncerti, predstave, sportski događaji). NL je predložila da se do ostvarenja natječaja iz 2015. park sanira u skladu s financijskim mogućnostima. To im je obećao i pročelnik za komunalne poslove R. Dujela koji je najavio zamjenu ograde i javne rasvjete, priključak rasvjete, podaskavanje, sanaciju i bojanje tribina. Nasadi koji park imaju u svom redovnom programu održavanja bi trebali nastaviti s intervencijama u zelenilo. Članak na kraju naglašava kako je povod oživljavanja priče o Kapetanskom bio upravo fotoreporter portala koji je zabilježio uklanjanje osušenih stabala

¹⁰⁷ https://ezadar.net.hr/sci-tech/4169126/dodir-s-prirodom-u-gradovima-smanjuje-usamljenost-pokazuje-studija/?fbclid=IwAR2qyYuztSgrCTOKN9E2ilWgbCLl6zCW8ui_qGvmliGX0z15YO1T3qUOPTY

¹⁰⁸ <https://www.057info.hr/vijesti/2022-01-06/grad-odustao-od-projekta-uredjenja-zapustenost-kapetanskog-platila-dva-bagrema?fbclid=IwAR1yuwyMPSJsVqz7IE8E7j-geaKcmlzb08IkLV2EetunpiRTAHv29GfYc4A>

bagrema koji dan ranije. Također, članak ističe da se Kapetanski nalazi na zidinama koje su uvrštene na listu svjetske baštine kao nasljeđe venecijanskog obrambenog sustava.¹⁰⁹

„Uskok kakav danas poznajemo odlazi u povijest; Tornjevi s bazenima okrenutima prema moru, cijena više tisuća eura po kvadratu...“ (12.1.2022.) – članak uz ilustracije izvještava o promjeni vizure Uskoka. Naime, „Uskok kakav danas poznajemo uskoro odlazi u povijest. Zemljišta su otkupljena, teren se raskrčuje i vrlo brzo bi na nekad zelenog površini preko puta popularne plaže i D-Marin Borik trebao niknuti stambeni “El Dorado”.“ Na tom se prostoru planira oko trideset projekata luksuzne stanogradnje. Dalje se u članku osim izvođača radova, navodi i kakvi bi se objekti trebali graditi te čime će biti opremljeni (luksuz, bazeni, lift, krovne terase, jacuzzi,...). Navodi se da već postoje kupci koji će za stanove izdvojiti i po nekoliko tisuća eura po kvadratu.¹¹⁰

„Grad Zadar još nema viziju uređenja zelenog pojasa rive osim biciklističke staze“ (21.1.2022.) – članak izvještava o (ne)uređenju zelenog pojasa zadarske rive te odnosu gradske vlasti prema rivi kao neželjenom djetetu. Dalje se napominje kako je obalni dio rive prepušten Lučkoj upravi koja ga je pretvorila u lučko područje kako bi dobila financijska sredstva za preuređenje iz EU fondova. Nakon kratke digresije, članak nastavlja problematiku zadarske rive te se navodi kako za parter rive nikad nije objavljen arhitektonski natječaj. Navodi se kako riva nije svetinja grada, već mjesto hodočašćenja (prema Morskim orguljama i Pozdrav suncu) koje služi kao parkiralište automobila i bolida, prostor za svakojake štandove i izvođenje „ljetnih cirkusijada“. Sveopćoj uzurpaciji rive, navodi se u članku, doprinosi i lunapark kojemu Odjel za upravljanje gradskom imovinom iznajmljuje dio zelenog pojasa za korištenje. U svemu tome riva je sada i veliko gradilište i spremište do sezone. Na novinarski upit zašto je tomu tako i ima li grad viziju uređenja rive iz gradske uprave odgovaraju da „je predviđeno uređenje zelenila na Rivi, a koje će se koordinirati s trenutnim radovima na uređenju obalnog pojasa kako ne bi došlo do devastacije zbog prolaska radnih strojeva i opreme“. Dalje se u članku propituje zašto za uređenje zelene površine rive još nitko nije pitao Nasade koji ga održavaju i sade nova stabla, a u ostalom poznato je da zelenilo spada pod Odjel za komunalne djelatnosti. Navodi se i kako je Odjel za graditeljstvo planirao 500 tisuća kuna kao početni zalog u 2021. g. za prijavu na novu EU perspektivu te se dalje pomalo sarkastično napominje da bi bilo dobro ubaciti

¹⁰⁹ <https://www.057info.hr/vijesti/2022-01-09/amandman-nl-enia-mestrovica-za-kapetanski-sto-im-je-ponudio-dujela>

¹¹⁰ <https://www.antenazadar.hr/clanak/2022/01/uskok-kakav-danas-poznajemo-odlazi-u-povijest-tornjevi-s-bazenima-okrenutima-prema-moru-cijena-vise-tisuca-eura-po-kvadratu/?fbclid=IwAR0BNpznei3pCw4uBxJZddkp2EPJkc9dDnsawujWUT8VVGcVem9m699rweu>

biciklističku stazu u projekt, kao u Tuđmanovoj, da bi projekt koji još uvijek nema nikakvu dokumentaciju prošao na natječaju. Članak završava pitanjem hoće li Grad napokon osmisлити uređenje zelenog i pješačkog dijela rive koji su dosad bili spržena zemlja sa zelenim oazama, uništenim klupama, skaljom i odlagalištem smeća (prema preporuci konzervatora).¹¹¹

„FOTO: Nije postala zadarski Central Park, ali šuma Musapstan je napokon dobila sadržaj“ (2.2.2022.) – izvještava o dugo očekivanom uređenju Musapstana, prilikom kojeg je šuma dobila sadržaje kao što su 5,5 km pješačke staze, klupe, panoi, 1500 m trim staze, vježbalište, dječje igralište, zelena učionica. Sve je to napravila zadarska tvrtka Diklo gradnja koja je za posao dobila 100 tisuća eura od Hrvatskih šuma. Radove će izvršiti sa zakašnjenjem zbog korona virusa te će novi sadržaji kroz par dana biti dostupni građanima na korištenje. Osim ovih radova, potpisan je sporazum o postavljanju nasipa oko cijele šume i čišćenje terena kako bi se spriječilo bespravno odlaganje otpada. Ovi će radovi koštati 270 tisuća kuna i trebali bi krenuti uskoro. S obzirom na uskoro novouređenu zelenu oazu grada, u članku se propitkuje hoće li Musapstan uskoro postati park ili urbana šuma kako se navodi u završenoj predstudiji modela njezinog razvoja. Hrvatske šume su na upit odgovorile da to nije u njihovim rukama, tj. da inicijativa za definiranje ovakvog ili drugih oblika zaštite mora doći od lokalne samouprave, a HŠ mogu samo surađivati.¹¹²

„Kiša i vjetar oborili granu s platane u Ulici Ruđera Boškovića“ (7.2.2022.) – članak izvještava kako su uslijed kratkotrajnog pljuska „pročešljane“ platane u Ul. R. Boškovića. Prema izvješću vjetar i kiša „uklonili su“ suhe grane iz krošnja koje su popadale po ulici, ali nasreću nitko i ništa nije stradalo pri tome. Napominje se kako je upravo ovaj drvored platana bio predmet polemike prije nekoliko godina jer je bilo u planu da ga se ukloni zbog lošeg stanja. Nakon izlaska inspekcije na teren utvrđeno je da je s platanama sve u redu. Međutim, autor članka napominje da im je uz zadovoljavajuće stanje očigledno potreban godišnji „remont“ kako se ne bi dogodilo neko zlo.¹¹³

„FOTO: Posjećene tri najljepše i najstarije magnolije ispred zgrade Maraske“ (16.2.2022.) – članak portala 057info izvještava o događaju uklanjanja tri „najljepše“ zadarske magnolije na

¹¹¹ https://www.057info.hr/vijesti/2022-01-21/grad-zadar-jos-nema-viziju-uredjenja-zelenog-pojasa-rive-osim-biciklisticke-staze?fbclid=IwAR2yhSEI-oi6KzIKWXTjRJkxJ7LK6MjzOtBL_H6NnChoE-DjkXIa5Hnu2cg

¹¹² https://www.057info.hr/vijesti/2022-02-02/foto-nije-postala-zadarski-central-park-ali-suma-musapstan-je-napokon-dobila-sadrzaj?fbclid=IwAR291aMNCKFkwOE3qbjQCK8Tg9e9O0P5s1tUXekSJVJIX_LsbzPS-HFJy9k

¹¹³ <https://www.057info.hr/vijesti/2022-02-07/kisa-i-vjetar-oborili-granu-s-platane-u-ulici-rudera-boskovica?fbclid=IwAR3ASsxVawpmkzTFv3TIUW8kx84NnoNXEFjIMWkrPqPY8exF-7tdtV1iSJM#komentari>

kojeg ih je upozorila jedna uplakana Zadranka. Ona je svjedočila događaju te je kontaktirala konzervatore i Nasade pri čemu su joj rekli da ni jedni nisu nadležni jer se radi o privatnom terenu (Dogus grupe koja planira otvaranje hotela na lokaciji). Nakon toga poziva portal, kako bi se barem na taj način ovjekovječio „nestanak prepoznatljivog dijela zadarske povijesti.“ Za portal su Nasadi, koji nisu znali za sječu stabala, potvrdili kako se radi o tri najstarija stabla magnolije u Zadru. Međutim, njihova zaštita nije uvjetovana od strane konzervatora, kao što je uvjetovana zaštita pročelja zgrade, u projektu prenamjene objekta u hotel. Autor članka smatra da ova stabla nisu ništa značila konzervatorima, ali jesu Zadranima kojima su bila „spomen urbane kulture“.¹¹⁴

„U Vruljici se stabla obaraju zbog ceste, u crveno obojana ona koja će se popilati“ (19.2.2022.) – članak izvještava o informacija koja je ranije tog dana bila predmet rasprave na društvenim mrežama, a radi se o tome da se stabla u Vruljici ruše zbog gradnje stambenog kompleksa. Međutim, ispostavilo se da se stabla čiste zbog proširenja ceste, a ne izgradnje stanova. Dio stabala je već popilan, a dio označen crveno čeka ista „smrtna presuda“. Suprotno tome, u članku se navodi da je posađeno dosta novih mladih stabala koja će osiguravati dovoljno hladovine kada se ostatak popila.¹¹⁵

¹¹⁴ <https://www.057info.hr/vijesti/2022-02-16/foto-posjecene-tri-najljepse-i-najstarije-magnolije-ispred-zgrade-maraske>

¹¹⁵ <https://www.057info.hr/vijesti/2022-02-19/u-vruljici-se-stabla-obaraju-zbog-cestu-u-crveno-obojana-ona-koja-ce-se-popilati?fbclid=IwAR2XY21r8XXK42TBxqECaI80IN4lBk8OzUdyuFcjXzxI5amSy3fgwyDf8ys>